

The Interaction and Confrontation of the Task Force With the Amini Government and the Pahlavi Court to Create Reforms From Above (1961-1963)

Farhad NamBradarshad¹

Abstract

The foreign policy of the Pahlavi regime in the 1930s had a strategic principle, which was the tying of the fate of Iran's foreign policy with that of the United States in its confrontation with communism. The inability of the Iranian government to resolve crises and the new role of the United States after World War II were effective in this confrontation. The Kennedy administration created a special task force to identify problems and define the nature of Iran's governance challenges, which defined "reforms from above" as the best barrier against communist trends and creating stability for the Pahlavi regime. The task force's emphasis on liberal reforms and social and economic progress was an attempt to maintain the status quo and the stability of the Iranian ruling system, which was in danger of communism and social revolutions.

Purpose: To examine the political and economic nature of the task force and how the task force's "reforms for Iran" plan affected Iran's macro-political and economic decisions?

Method and Research Design: This study was prepared and presented in a descriptive-analytical manner using documents and reports of the US Department of State.

Findings and Conclusion: Based on the findings, the Task Force identified Iran's endogenous development through US financial and technical support in the 1930s and 1940s as a time-consuming and stressful process that affected the instability of the Pahlavi regime and the weakness of US influence in Iran. With the recommendation of the Task Force, the Kennedy administration forced the Shah to experiment with a "controlled revolution" on the one hand with the aim of reducing foreign aid and promoting the American way of life, and on the other hand, as the only way for Iran to combat the influence of communism.

Keywords: John F. Kennedy, Task Force, Ali Amini, Communism, Liberal reforms, Financial Aid.

Citation: Nambaradarshad, F. (2026). The interaction and confrontation of the task force with the Amini government and the Pahlavi court to create reforms from above (1961-1963). *Ganjine-ye Asnad*, 35(4), 63-102 | doi: 10.30484/ganj.2026.3932.2106

Ganjine-Ye Asnad

«140»

Peer-reviewed Journal | National Library & Archives of I. R. Iran, Archival Research Institute

ISSN: 1023-3652 | E-ISSN: 2538-2268

Digital Object Identifier (DOI): 10.30484/ganj.2026.3932.2106

Indexed by Google Scholar, Researchgate, ISC, SID & Iran Journal | <http://ganjineh.nlai.ir>

Vol. 35, No. 4, Winter 2026 | pp: 63 -102 (40) | Received: 8, Oct. 2025 | Accepted: 2, Dec. 2025

Historical research

Introduction

Towards the end of Eisenhower's presidency, America's attitude towards the Middle East and its approach to communism was changing, and the importance of military and security cooperation was becoming less important than the implementation of political and economic reforms. At this time, the CIA reported that the growth of protests and unrest in Iran was due to the awakening of the people's expectations for reform of the outdated social, economic, and political structure, and that if the Shah did not initiate a reform program, he would fall within the next year or two. The CIA report recommended that if reforms were not implemented, the United States should be prepared to reduce its relations with the Shah and support a successor government. However, the Iranian government and court considered reforms with Iranian forces impossible. On the other hand, the widespread corruption and the Shah's failure to implement necessary reforms had led to economic stagnation, and awareness of the July 1958 Iraqi coup increased political unrest in Iran. These circumstances and other reasons encouraged US policymakers to change their goals and approach towards the program and policy of aid to Iran.

Materials & Methods

This study, with a descriptive-analytical approach and taking into account the documents of the leaders of the Iran Special Task Force's proposals, the documentary reports of the US State Department in Tehran, the analyses of the US Embassy in Tehran, and the evaluation of the results of other researchers, explores the grounds for the formation of the Task Force and the way it exerted influence in shaping the policy of the Kennedy Democratic government, which ultimately led to the implementation of controlled revolutionary and liberal reforms in Iran. The special task of this task force was to regulate or re-regulate the manner of interaction with the government and court of the Pahlavi regime, which, given the global conditions, had to make the best decision regarding Iran for the future foreign policy of the US government. Paying attention to the roots of such approaches provides an assessment of the developments related to the reforms in Iran.

Discussion & Result

In 1961, Mohammad Reza Shah sent a letter to Kennedy through Lieutenant General

Bakhtiar, the head of SAVAK. In this letter, he asked about the Kennedy administration's strategy and approach to Iran, and described it as impossible to achieve economic goals, appropriate standards, and extinguish the foundations of communism in Iran without American help. Following such a letter, the US National Security Council prepared an initial report on the situation in Iran, part of which focused on the conditions in Iran at the end of the 1930s and began with the question: What could the Kennedy administration's strategy be towards Iran?

This report made Kennedy doubt the effectiveness of the "Economic Operations Board" that Eisenhower had created to implement the support policy in Iran, and ordered a review of all aid to Iran. Kennedy created a special task force specifically for Iran, headed by Phillips Talbot, Undersecretary of State, with the assistance of McGeorge Bundy, National Security Advisor, and Walt Whitman Rostow, theorist of modernization. These officials were accompanied by a council of members from the CIA, the CIA, the Treasury, and the Defense Departments. They were accompanied by Kenneth Hansen, an American economic manager in Iran who worked with the Iran Program Organization. This task force reviewed and determined the level and amount of American financial and military aid to Iran. The task force was heavily dependent on Rostow's theories in terms of operational theory.

The task force report described the situation in Iran as an "inevitable disaster waiting to happen": a dictatorial Shah, an unreformed economy, and growing unrest among the urban middle class had led to Iran being placed on the list of countries in absolute crisis. The United States had been trying for years to reform Iran's finances, but in the end, aid continued to flow without any significant change. The Kennedy administration's question was whether it could be expected to improve Iran's institutional structures while continuing to provide financial assistance to the Shah's regime. Political and economic measures are linked. The first choice of the task force for these reforms in Iran was Ali Amini. In the view of the task force experts, Amini was not a popular or charismatic leader, but he was realistic, had a good understanding of the problems, and worked too much. The selection and recommendation of Amini by the United States to the Shah was not unrelated to Amini's relations with American officials since his time at the embassy in Washington.

The relative popularity of the National Front leaders and their ease of communication with American forces could have made Amini an alternative to the desired American engagement in the field of reform. During its work with the Amini government, the task force received the impression that American efforts to strengthen the Amini government and its program, as far as the Shah was concerned, had to go against the grain.

Analysis of the reports showed that the failure of previous policies towards the Pahlavi regime had necessitated the implementation of "reforms from above" in order to stop the "violent revolution from below." In exchange for the survival of his monarchy, the Shah was required to implement a program of extensive reforms in Iran. This policy was introduced as "preventing further fires from flaring up." Kennedy believed that progress in the field of economic development and social justice would be the best defense against the infiltration of communism. In the Kennedy administration's estimation, the only way to save the Pahlavi regime from a possible collapse at this time was to require a "controlled revolution" from above.

Conclusion

During the John F. Kennedy administration, the situation in Iran was moving in a direction where the direction of the aid program needed to be reformed and changed in general in order to create more effective coordination between the organizations providing aid and Iran. In this regard, the Task Force was established. This task force declared that American economic, political, and security assistance to the Pahlavi regime was conditional on the "democratization and modernization" of Iran. Such a definition of development and concepts such as democracy and modernization was the implementation of American capitalist foundations and the prevention of the communistization of Iran, which was based on two foundations. A: Implementing authoritarian modernization programs and rural and urban development. B: Stabilizing the Iranian political system and keeping it in the capitalist and Western camp. The tensions of the prolonged development program of the Development Program Organization, which could threaten the stability of the Pahlavi monarchy and the Western base in Iran, had an impact on the type of economic support and the nature of the liberal reforms of the Kennedy administration. When the Task Force assessed the Iranian government's situation as critical to its opponents, it put the Shah

on the path to urgent reforms. The ineffectiveness of the planning organization in the 1930s, the growing unrest of the urban class, the phenomenon of "Fear of communism" in various American governments, and the need to "find long-term solutions to confront the danger of instability and the threat of communism" led to a combination of pressure for reforms, advice to accompany the National Front, and the provision of financial assistance. The implementation of "controlled revolution" and liberal reforms was proposed by the Security Council and the Task Force in line with this urgency for the United States to protect its interests.

فصلنامه تحقیقات تاریخی
و مطالعات آرشیوی

مقاله پژوهشی

تعامل و تقابل کارگروه ضربت با دولت امینی و دربار پهلوی برای ایجاد اصلاحات از بالا (۱۳۴۰ش-۱۳۴۲ش)

فرهاد نام‌برادرشاد^۱

چکیده:

سیاست خارجی حکومت پهلوی در دهه سی شمسی از اصلی راهبردی برخوردار شد و آن گره خوردن سرنوشت سیاست خارجی ایران با آمریکا در تقابل با کمونیسم بود. ناتوانی حاکمیت ایران در حل بحران‌ها و نقش نوین آمریکا در بعد از جنگ جهانی دوم در این تقابل مؤثر بود. دولت کندی، برای مسئله‌یابی و تعریف ماهیت چالش‌های حاکمیتی ایران کارگروهی ویژه (کارگروه ضربت) را ایجاد کرد که بهترین سد در مقابل جریان‌های کمونیستی و ایجاد ثبات برای دستگاه پهلوی را، «اصلاحات از بالا» تعریف می‌کرد. تأکید این کارگروه بر اصلاحات لیبرالی و پیشرفت اجتماعی و اقتصادی، تلاشی برای حفظ و ثبات دستگاه حاکمه ایران بود که در خطر کمونیسم و انقلابات اجتماعی قرار گرفته بود.

هدف: بررسی ماهیت سیاسی و اقتصادی کارگروه ضربت و این‌که چگونه تدبیر «اصلاحات برای ایران» کارگروه ضربت، در تصمیمات کلان سیاسی و اقتصادی ایران اثرگذار شد؟

روش / رویکرد: این پژوهش با شیوه توصیفی-تحلیلی و با بهره‌گیری از اسناد و گزارش‌های وزارت امور خارجه آمریکا آماده و ارائه شده است.

یافته‌ها و نتایج: کارگروه ضربت، توسعه درون‌زای ایران از طریق حمایت‌های مالی و فنی آمریکا در دهه سی و چهل شمسی را پروسه‌ای زمان‌بر و تنش‌زا معرفی کرد که بر بی‌ثباتی حکومت پهلوی و ضعف نفوذ آمریکا در ایران اثرگذار بود. با توصیه کارگروه ضربت، دولت کندی شاه را ملزم کرد تا تجربه «انقلاب کنترل‌شده» را در یک‌سو با هدف تقلیل کمک‌های خارجی و ترویج شیوه زندگی آمریکایی و در سوی دیگر، به‌عنوان تنها راه علاج ایران در مقابل نفوذ کمونیسم تجویز کند.

کلیدواژه‌ها: جان. اف. کندی؛ کارگروه ضربت؛ علی امینی؛ کمونیسم؛ اصلاحات لیبرالی؛ کمک‌های مالی.

استناد: نام‌برادرشاد، فرهاد. (۱۴۰۴). تعامل و تقابل کارگروه ضربت با دولت امینی و دربار پهلوی برای ایجاد اصلاحات از بالا. *فصلنامه علمی | سازمان اسناد و کتابخانه ملی ج.ا.ایران - پژوهشکده اسناد*، ۱۴۰، ۳۵-۳۶. doi: ۱۰.۳۰۴۸۴/ganj.۲۰۲۶.۳۹۳۲.۲۱۰۶ | ۱۰۲-۶۳، (۴)۳۵، اسناد، (۱۳۴۲-۱۳۴۰)

۱. دکتری تاریخ انقلاب اسلامی. پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی. کارشناس بررسی اسناد و مدارک، سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، تهران، ایران.

farhad.1363@gmail.com

گنجینه اسناد

۱۴۰

فصلنامه علمی | سازمان اسناد و کتابخانه ملی ج.ا.ایران - پژوهشکده اسناد

شاپا (چاپی): ۱۰۲۳-۳۶۵۲ | شاپا (الکترونیکی): ۲۵۳۸-۲۲۶۸

شناسه برنمود رقمی (DOI): ۱۰.۳۰۴۸۴/GANJ.۲۰۲۶.۳۹۳۲.۲۱۰۶

نمایه در Researchgate, Google Scholar, SID, ISC و ایران ژورنال | <http://ganjineh.nlai.ir>

سال ۳۵، دفتر ۴، زمستان ۱۴۰۴ | صص: ۶۳-۱۰۲ (۴۰)

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۷/۱۶ | تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۹/۱۱

تحقیقات تاریخی

۱. مقدمه

در اواخر دوره ریاست جمهوری آیزنهاور، نگرش آمریکا به خاورمیانه و نوع برخورد با کمونیسم در حال تغییر بود و اهمیت همکاری نظامی و امنیتی در مقابل اعمال اصلاحات سیاسی و اقتصادی کمتر شد. در این برهه زمانی، سازمان سیا گزارشی ارائه کرد که رشد اعتراضات و ناآرامی‌ها در ایران، از بیداری انتظار مردم در اصلاح ساختار عتیقه‌شده اجتماعی، اقتصادی و سیاسی است و اگر شاه برنامه اصلاحات را آغاز نکند، ظرف یکی دو سال آینده سقوط خواهد کرد. گزارش سیا توصیه می‌کرد اگر اصلاحات عملی نشود، آمریکا باید آمادگی آن را داشته باشد که مناسبات خود را با شاه کاهش دهد و از حکومتی جانشین پشتیبانی کند. ولی دولت و دربار ایران، اصلاحات را با نیروهای ایرانی ناممکن قلمداد می‌کردند. در سوی دیگر، گسترده‌گی فساد و کوتاهی شاه در اقدام به اصلاحات ضروری، به رکود اقتصادی منجر شده بود و آگاهی به کودتای ژوئیه ۱۹۵۸ عراق، ناآرامی سیاسی را در ایران بیشتر می‌کرد. این شرایط و دلایل دیگر، سیاست‌گذاران آمریکا را به تغییر در اهداف و رویکردشان به برنامه و سیاست کمک‌های اعطایی به ایران تشویق کرد. انتخاب‌کننده به عنوان رئیس‌جمهور دموکرات آمریکا در آغاز دهه شصت میلادی، مصادف با اوج جنگ سرد علیه شوروی بود. کندی در نطق روز بیستم ژانویه ۱۹۶۱ اعلام کرد اگرچه کمک‌های مالی و فنی آمریکا در دهه پنجاه میلادی، وسیله‌ای برای تقویت نفوذ و کنترل کشورهایی بود که اگر اعمال نمی‌شد، فرومی‌پاشیدند یا دچار کمونیسم می‌شدند، ولی این سیاست در شرایط جدید ناکارآمد توصیف شده است. در این راستا، آمریکا برای جلوگیری از خیزش‌های مردمی و نفوذ کمونیسم در جهان، تصمیم گرفته است تا در برخی کشورها، از جمله ایران اصلاحاتی انجام شود.

تجربه بیش از یک دهه کمک به ایران و تعامل با شاه نشان می‌داد که شاه معمولاً گفت‌وگو را به سمت هر نوع مشکل واقعی و خیالی، به جز توسعه درون‌زا و اصلاحات بنیادین هدایت می‌کند و بعید بود با این جهت‌گیری، آمریکا به اهداف خود در ایران دست یابد؛ بنابراین، ملاحظات سیاست داخلی دولت کندی بر این سؤال متمرکز بود که در قبال ایران چه کاری می‌توانیم انجام دهیم و چه کاری باید انجام دهیم.

پژوهش حاضر با رویکردی توصیفی-تحلیلی و توجه به اسناد پیشنهادی رهبران کارگروه ویژه ایران، گزارش‌های اسنادی وزارت امور خارجه آمریکا در تهران، تحلیل‌های سفارت آمریکا در تهران و ارزیابی نتایج دیگر محققان، به واکاوی زمینه‌های شکل‌گیری کارگروه ضربت و نحوه اعمال نفوذ آن در شکل‌دهی سیاست دولت دموکرات کندی می‌پردازد که در نهایت به اجرای تصمیم کارگروه مبنی بر اصلاحات کنترل‌شده انقلابی و لبرالی در ایران ختم شد. تنظیم یا بازتنظیم شیوه تعامل با دولت و دربار حکومت

پهلوی، کارویژه این کارگروه بود که باتوجه به شرایط جهانی، می‌بایست بهترین تصمیم را درقبال ایران برای سیاست خارجی آتی دولت آمریکا اتخاذ کند. توجه به ریشه‌های چنین رویکردهایی، ارزیابی تحولات مربوط به اصلاحات در ایران را فراهم می‌سازد.

پیشینه پژوهش

اگرچه تاکنون پژوهشی به زمینه شکل‌گیری کارگروه ضربت و اهداف آن درقبال ایران نپرداخته‌است، ولی تحقیقات مختلفی در رابطه با ایده اصلاحات از بالا در دهه شصت میلادی و روابط ایران با آمریکا در دوره دولت کندی، انجام شده‌است و اجرایی شدن این ایده نتیجه مستقیم اقدامات این کارگروه بوده‌است. این نظریه، علاوه بر ایران، ایده برنامه‌های توسعه در کشورهای آسیای شرقی و آمریکای جنوبی هم بوده‌است. جیمز بیل در کتاب شیر و عقاب (بیل، ۱۳۷۱) و باری روبین در کتاب جنگ قدرت در ایران (روبین، ۱۳۶۳) به اهمیت فشار آمریکا و دولت کندی بر شاه برای اصلاحات پی برده‌اند و حتی جیمز بیل استدلال می‌کند که این فشار، در نهایت نقش مهمی در رخداد انقلاب ۱۹۷۹ ایران داشت؛ ولی هیچ‌کدام به‌طور مشخص نقش کارگروه ضربت و تأثیر اختلافات بوروکراتیک آمریکا بر سیاست دولت کندی درقبال ایران را ارزیابی نمی‌کنند. مقاله «برای انقلاب سفید: جان اف کندی و شاه ایران» (Summitt, 2004, pp 560-575) نوشته آوریل سامیت^۱ به بسیاری از اسناد کارگروه و نامه‌های اعضای آن با سفارت آمریکا در ایران که اکنون در کتابخانه ریاست جمهوری جان اف کندی قرار دارند، دسترسی داشته‌است. نویسنده سعی دارد از طریق این دست‌نوشته‌ها و اسناد، روابط کارگروه با دفتر ریاست جمهوری تا زمان انقلاب سفید در ایران را ردیابی کند. دسترسی نویسنده به اسناد و گزارش‌های کارگروه سبب دریافت نوع نگاه و درک فضای سیاسی بین مقامات دولت کندی درقبال شاه شده‌است که برای این مطالعه بسیار باارزش و مورد استفاده بوده‌است. «دکترین کندی از نظریه تا عمل: بررسی پیامدها برای آمریکای لاتین و ایران» (موسوی جشنی، ۱۳۹۸، صص ۷۲-۴۹) پژوهشی است که به سیاست‌های کلان دولت دموکرات کندی در حوزه مفاهیم «آزادی» و توجه به «حقوق بشر» پرداخته‌است. اهمیت دکترین «اتحاد برای پیشرفت» کندی در این پژوهش مورد توجه قرار گرفته‌است. ارتقای وضعیت روستائیان در همه کشورها، ادعای این دکترین بود. مقاله در نهایت به تقابل دکترین کندی با روشن‌فکران مذهبی ایران می‌پردازد. مقالات و تحقیقات دیگری اندیشه‌شناسی نظریات روستو از اعضای کارگروه را در حوزه نوسازی مورد پژوهش قرار داده‌اند و بنیاد اندیشگانی کتاب *مراحل رشد اقتصادی روستو* و دلالت‌های تاریخی و سیاسی آن را نقد کرده‌اند.^۲

1. April R Summitt,

استاد دانشگاه اندروز در برین اسپرینگز، میشیگان، آمریکا

۲. ازجمله رجوع کنید به: مظفری‌نیا، مهدی و دیگران. (۱۳۹۵). «اندیشه‌شناسی سیاسی نظریه مراحل رشد اقتصادی روستو». فصل‌نامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، دوره هشتم، ش ۲.

نقطه تمایز مطالعه حاضر با پژوهش‌های قبل در پرداختن به علل شکل‌گیری کارگروه ویژه ایران و زمینه‌هایی است که به اعمال اصلاحات لیبرالی مدنظر دولت کندی و مشاورش روستو منجر شد. کمیت و کیفیت اعضای این کارگروه و پیوندهای آن‌ها با نهادهای مختلف دولت آمریکا، خود گویای بسیاری از امور، کارکردها و اهداف آن‌ها در ایران بود؛ با این پیش‌زمینه که این کارگروه متوجه سختی‌ها و اختلالات سیاسی و اقتصادی آن در ایران و تناقضات اهداف آن با رویکردهای وزارت امور خارجه آمریکا و سفارت آن در تهران بود؛ ولی استفاده از راهبرد روستو یعنی «اصلاحات انقلابی از بالا» را با توجه به بی‌ثباتی حکومت پهلوی و مقتضیات کمونیسم بین‌الملل، مسیری هموارتر برای حفظ منافع آمریکا در ایران و منطقه تعریف می‌کرد. در نهایت پژوهش حاضر تحولات سیاسی و اقتصادی اوایل دهه چهل شمسی ایران را از زاویه دید کارگروه ضربت تحلیل می‌کند.

۱. ایده اصلاحات از بالا

نظریات نوسازی و ایده‌های مربوط به اصلاحات از بالا در کشورهای جهان سوم، صرفاً سلسله‌تمرین‌هایی علمی و دانشگاهی نیستند. آغاز چنین رویکردهایی که وجوه مختلفی برای مطالعه دارند، به نقش نوینی بازمی‌گردد که آمریکا بعد از جنگ جهانی دوم برای رهبری بر جهان برعهده گرفت و پیامدهای مهمی در سیاست‌گذاری‌ها بر جای گذاشت. ایده چنین اصلاحاتی در این دوره متأثر از نظریات والت وایتمن روستو^۱ مطرح شد. روستو، اقتصاددان و جامعه‌شناس آمریکایی، نماینده مکتب نوسازی در میانه قرن بیستم میلادی بود. اثر معروف او به نام مراحل رشد اقتصادی: یک مانیفست غیرکمونیستی متأثر از نظریه نوسازی پارسونز^۲ بوده است. در دهه شصت میلادی، سلسله‌رפורم‌های اقتصادی و طرح «اصلاحات ارضی» در کشورهای آمریکای جنوبی، آسیای جنوب شرقی و خاورمیانه پی ریخته شد که مبنای تئوریک آن‌ها به دیدگاه‌های روستو برمی‌گشت. سرمایه لازم برای چنین رفورم‌هایی باید از مصادره اموال زمین‌داران یا ابزارهای مالیاتی تأمین می‌شد. دیدگاه روستو مبتنی بود بر این که برای ممانعت از فروپاشی حکومت‌های متحد آمریکا در مقابل جنبش‌های ملی و کمونیستی، باید اشکال جدیدی از فضای باز سیاسی و آزادی‌های مدنی توأم با اصلاحات اقتصادی انجام شود (واعظی، ۱۳۷۹، ص ۶۷) و هدف غایی نظریه روستو جلوگیری از انقلابات توده‌ای و خشونت‌بار از پایین و دفع زمینه‌ها و خطر نفوذ شوروی در جهان سوم بود. دکترین روستو، مبنای ارائه الگوی توسعه به کشورهای جهان سوم و اساس سیاست خارجی آمریکا مقارن با دوران ریاست‌جمهوری کندی شد. مسئله روش مناسب سیاسی و اجتماعی در این نظریه، عبارت از توانمندسازی

۱. Walt Whitman Rostow: استاد تاریخ اقتصاد مؤسسه علم و صنعت ماساچوست و هم‌زمان مشاور برجسته جان. اف کندی که به‌عنوان مسئول ستاد برنامه‌ریزی وزارت خارجه آمریکا برگزیده شد. جایگاه او چنان بوده است که او را «مارکس نظام سرمایه‌داری» می‌نامند (بیگدلو، ۱۳۹۵، ص ۷۲).

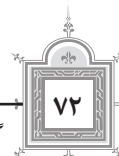
۲. Talcott Parsons.

کشورهای جهان سوم -از جمله ایران- با کمک‌های فنی و همراهی آمریکا بود؛ به گونه‌ای که در برابر اغوا و وسوسه‌های کمونیسم مقاومت کنند. البته کارشناسان و مقامات آمریکا متوجه این امر بودند که هیچ تغییری نمی‌تواند بدون درد آغاز شود؛ و هر مداخله، باید به‌طور خاص، با امکانات مناسب و با شرایط موجود مطابقت پیدا کند (حسینی، ۱۳۹۴، صص ۹۹-۱۰۰).

بنابر تشخیص این نظریه، تهدید کمونیسم مسئله مهمی را بر سر راه ثبات یا نوسازی کشورهای جهان سوم به‌وجود می‌آورد. اگر کشورهای جهان سوم به نوسازی مایل باشند، باید از همان مسیری گذر کنند که آمریکا عبور کرده‌است؛ یعنی از کمونیسم فاصله بگیرند. چنین رویکردی، به «سیاست کمک‌های خارجی آمریکا برای انجام اصلاحات» در کشورهای جهان سوم مشروعیت می‌بخشید. اگر قرار است مشکلات جهان سوم از طریق شناخت و رویارویی بیشتر با ارزش‌های جدید و افزایش سرمایه‌گذاری مولد حل شود، آمریکا می‌تواند با اعزام مشاور، تشویق شرکت‌های آمریکایی به سرمایه‌گذاری، اعطای وام و انواع کمک‌های دیگر به یاری آن‌ها بشتابد (سو، ۱۳۹۲، ص ۴۳). چنین نظریاتی، توجهی برای روابط نامتقارن قدرت در جوامع «سستی» و «نوگرا» فراهم آوردند؛ بنابراین این کشورها برای هدایت و راهنمایی خود، باید به آمریکا رجوع می‌کردند.

جان اف کندی^۱ پس از پیروزی در انتخابات گفت: «به آن کسانی که در خرابه‌ها و روستاهای نیمی از کره زمین در پاره‌کردن بندهای نگون‌بختی توده‌ها، در مبارزه و ستیزند، تعهد می‌سپارم که بهترین و بالاترین کوشش خود را تا هر زمان که لازم است به‌کار بندیم تا قادر به خودیاری گردند» (مهام، ۱۳۹۷، ص ۱۵۳). اگرچه این نطق ادعایی بشردوستانه را در راستای کمک به توده‌ها، روستائیان و دور از منافع حزبی مطرح می‌کرد، ولی هدف اصلی آن، آغاز اعلام سیاستی نو، خاتمه‌دادن به همکاری حمایتی و اختتام پشتیبانی بودجه‌ای از کشورهای جهان سوم بود (یونا و نانز، ۱۳۷۸، ص ۵۳۵). کندی با ایجاد خط‌مشی نوین آمریکا در قبال روستائیان و موضوع «خودیاری»، قصد داشت راه را برای هرگونه انقلاب دهقانی ببندد. او قصد داشت با کاستن از کمک‌های نظامی و افزایش کمک‌های فنی و کارشناسی، به‌وسیله دولت‌های جهان سوم و از طریق طبقات مسلط جامعه اصلاحات آرام را اجرا کند تا راه را بر هرگونه انقلاب اجتماعی که ممکن بود تحت تأثیر عقاید کمونیستی رخ دهد ببندد؛ چراکه کمک‌ها و پیمان‌های نظامی، دیگر نمی‌توانستند به کشورهایی که بی‌عدالتی اجتماعی، هرج‌ومرج اقتصادی و راه خرابکاری در آن‌ها باز شده بود، کمک کنند و هیچ مقدار اسلحه و قشون نمی‌توانست به رژیم‌هایی که نمی‌خواستند یا نمی‌توانستند اصلاحات اجتماعی و اقتصادی انجام دهند، ثبات و استواری

1. John Fitz Gerald Kennedy.

بخشد (باقی، ۱۳۷۰، ج ۱، ص ۱۶۰)؛ بنابراین، شکل‌گیری و طرح اصلاحات لیبرالی در ایران، علاوه‌براینکه نشانه‌ای از تغییر در خط‌مشی آمریکا بود، بلکه با هدف برانگیختن انگیزه ایران برای «کمک به خود» از حیث مسائل اداره امور اقتصادی نیز مدنظر بود.

۲. شکل‌گیری کارگروه ضربت^۱

زمانی که کندی به ریاست‌جمهوری آمریکا انتخاب شد، شوروی در رقابت فضایی پیشرو بود و این ترس برای آمریکایی‌ها وجود داشت که شوروی رقابت موشکی را نیز رهبری کند. نیکیتا خروشچف^۱ -پدر اصلاحات سیاسی و اقتصادی اتحاد جماهیر شوروی- خود را حامی همه جنبش‌های آزادی‌بخش جهان معرفی می‌کرد (Summitt, 2004, p562). در مذاکرات والت لایپمن^۲ و خروشچف، ثبات سیاسی ایران مورد بحث قرار گرفت. خروشچف خاطرنشان کرد که با وجود ضعیف‌بودن حزب کمونیست، ایران به سمت انقلابی کمونیستی پیش می‌رود. این تصور برای او وجود داشت که ایران در زمان مقرر «به‌مانند سیب رسیده» به دامن شوروی خواهد افتاد (یونا و نانز، ۱۳۷۸، ص ۵۲۶)؛ چراکه فساد حکومت شاه و بدبختی‌های توده مردم، شرایط وقوع انقلاب را تسریع کرده‌است (واعظی، ۱۳۷۹، ص ۶۸). چنین شرایطی، «جوهر تغییر» را نه‌فقط در گروه‌های کمونیستی، بلکه در همه احزاب و گروه‌های سیاسی و مذهبی ایران ایجاد کرده بود. این شرایط و ارائه دیدگاه‌های سیاست‌مداران درباره ایران، در ایجاد رویکرد جدید کندی در قبال ایران بسیار مؤثر افتاد. محمدرضا شاه در سال ۱۳۴۰ از طریق سپهبد بختیار رئیس ساواک، برای کندی نامه‌ای ارسال کرد. او در این نامه از تدبیر و نوع نگاه دولت کندی در قبال ایران جويا شد و دستیابی به اهداف اقتصادی، استانداردهای مناسب و خاموش کردن زمینه‌های کمونیسم در ایران را بدون کمک آمریکا غیرممکن توصیف کرد (بلیک، ۱۳۹۴، ص ۱۴۱). پیرو چنین نامه‌ای، شورای امنیت ملی آمریکا، گزارشی اولیه از وضعیت ایران آماده کرد که بخشی از آن به شرایط ایران در پایان دهه سی شمسی توجه داشت و با این سؤال آغاز می‌شد که تدبیر دولت کندی در قبال ایران چه می‌تواند باشد؟

این گزارش، کندی را از کارایی «هیئت عملیات اقتصادی» که آیزنهاور برای اجرای سیاست حمایتی در ایران ایجاد کرده بود، مردد کرد (بور، ۱۴۰۱، ج ۱، ص ۱۹) و کندی دستور داد در همه کمک‌ها به ایران بازنگری شود. کندی کارگروهی ویژه مختص ایران ایجاد کرد به سرپرستی فیلیپس تالبوت^۳، معاون وزیر امور خارجه با همراهی مک جورج باندی^۴، مشاور امنیت ملی و والت ویتمن روستو، نظریه‌پرداز نوسازی. این مقامات را شورایی از اعضای سازمان سیا، آژانس اطلاعات آمریکا، وزارت خزانه‌داری و وزارت دفاع

1. NSC Task Force.

۲. نیکیتا سرگئیوویچ خروشچف.

۳. Walter Lippmann مفسر سیاسی و روزنامه‌نگار آمریکایی و یکی از کسانی بود که همراه جورج کنان، مبدع مفهوم جنگ سرد بودند.

4. Phillips Talbot

همراهی می‌کردند. همچنین یکی از مدیران اقتصادی آمریکا در ایران به‌نام کنت هانسن -که با سازمان برنامه‌ایران همکاری داشت- همراه ایشان بود (Summitt, 2004, p563). این کارگروه سطح و میزان کمک‌های مالی و نظامی آمریکا به ایران را بررسی و تعیین می‌کرد. کارگروه ضربت از نظر تئوری عمل، بسیار به نظریات روستو وابسته بود.

در مرحله نخست، کایلر یانگ^۱ که از سال ۱۹۳۱ به‌مدت چند سال عضو اداره خدمات استراتژیک آمریکا در ایران بود نتیجه مطالعات و تحقیقات خودش درباره ایران را با اعضای کارگروه ضربت در میان گذاشت. او اظهار کرد که اکثریت مردم ایران، رژیم شاه را فاسد، ارتجاعی و ابزار دست غرب می‌شناسند (لاجوردی، ۱۳۸۴، صص ۹۶-۹۷). در این سال‌ها نفوذ آمریکا سال‌به‌سال و مطابق با دترین‌های سیاسی و اقتصادی رؤسای جمهور آمریکا به تمام شئون اداری و جامعه ایران نفوذ پیدا کرده بود. پرسنل سیا و سفارت آمریکا در ایران و تهران، تماس خود را با جناح‌های مخالف افزایش دادند و با چهره‌های برجسته مخالف، ملاقات کردند و آنان را به تعدیل درخواست‌های خود تشویق کردند. اگرچه تعیین این‌که فشار و انقطاع کمک‌های اقتصادی آمریکا و گروگان‌گیری ایشان در زمینه پرداخت کمک‌ها در برابر ایجاد اصلاحات و این‌که آمریکا در این اصلاحات چقدر تأثیر داشت، سخت است، ولی کارگروه ایران بر این باور بودند که نقش مهمی داشته‌اند.

۲.۱. اهداف کارگروه ویژه ایران

کارگروه در گزارش اولیه خود استدلال کرد: «اگرچه هیچ نوشدارویی برای مشکلات ایران در چشم‌انداز نزدیک نیست و اساساً هیچ راه‌حل جامعی برای مشکلات ریشه‌دار به‌وجود نیامده‌است، ولی ایران ارزش تلاش ازسوی آمریکا را دارد. جلوگیری از سلطه شوروی بر ایران باید هدف فوری و مهم ما باشد. این امر مستلزم ادامه قدرت رژیمی طرفدار غرب است؛ زیرا جایگزین نهایی، دولتی ضعیف است که نمی‌تواند در برابر فشارهای شوروی مقاومت کند» (Report by Chairman of Iran Task Force, 1961, Vol. 17, p293). این گزارش کارگروه، شرایط ایران را «فاجعه اجتناب‌ناپذیری در انتظار وقوع» توصیف کرد: شاهی دیکتاتور، اقتصادی اصلاح‌نشده، و ناآرامی فزاینده در طبقه متوسط شهری منجر شده بود تا ایران در فهرست کشورهای کاملاً بحرانی قرار گیرد (Summitt, 2004, p563). آمریکا سال‌ها بود تلاش‌هایی در جهت اصلاح مالی ایران انجام داده بود؛ ولی بدون هیچ تغییر چشمگیری، کمک‌های مالی همچنان به ایران استمرار داشت. مسئله دولت‌کندی این بود که درحالی‌که کمک‌های مالی به رژیم شاه ادامه دارد، آیا می‌توان بهبود ساختارهای سیاسی ایران را متصور بود یا نه؟ چون اقدامات سیاسی و کمک‌های مالی به‌هم مرتبط هستند. در

I. T. Cuyler Young

سوی دیگر، این گزارش به دستاوردهای دولت امینی، نخست‌وزیر ایران که توانسته بود اعتصاب معلمان را کنترل کند و حمایت شاه را برای اصلاحات به‌دست آورد پرداخته بود. به‌ویژه این‌که امینی اقداماتی در زمینه مبارزه با تورم، فساد و ... انجام داده بود. توجه گزارش کارگروه و توصیه عمده آن به حمایت از دولت اصلاح‌طلب علی امینی بود و افزایش فوری کمک‌های اقتصادی آمریکا و اقدامات پیش‌دستانه برای جلوگیری از هرگونه کودتای نظامی علیه او را توصیه می‌کرد (یونا و نانز، ۱۳۷۸، ص ۴۸۵).

کارگروه ایران باتوجه به وضعیت منطقه و ایران، چند تحلیل پیش‌روی دولت کندی قرار داد. یکی این‌که آمریکا یا باید از شاه و نخست‌وزیرش حمایت کند یا از گروه‌های مخالف، از جمله جبهه ملی. در صورت حمایت از جبهه ملی، فعالیت هیئت‌های آمریکایی در ایران خاتمه می‌یابد و بخشی از هزینه‌های آمریکا کاسته می‌شود؛ ولی ایران از سنتو خارج خواهد شد و با گروه‌های طرفدار کمونیسم همکاری خواهد کرد (Foreign relation of the United States, 1994, p418). تحلیلی دیگر، حمایت از کودتایی فرضی از جانب محافظه‌کارانی میانه‌رو از نیروهای ملی‌گرا و طرفداران مصدق بود. چنین رژی می‌درعین حال که زیاد ضد آمریکایی نخواهد بود و حمایت اقشار را هم با خود خواهد داشت، ولی بدون مشکل هم نخواهد نبود. در نهایت این‌که آمریکا به حمایت از شاه ادامه دهد و کمک‌های مالی استمرار یابد و هم‌زمان او را به اجرای اصلاحات تشویق کند (Department of State, "Central files", 611.88/10-1867). تا زمانی که شاه به پشتیبانی همه‌جانبه آمریکا وابسته باشد، شانس ادامه خدمت و قدرت او نسبتاً خوب برآورد می‌شود. این توصیه‌ها، سیاست امنیتی و اقتصادی رئیس‌جمهور کندی را در قبال ایران شکل داد. ادوارد ویلز^۱ سفیر آمریکا در ایران و جانشینش جولیوس هولمز^۲، چه به صورت علنی و چه به صورت محرمانه از دولت امینی و برنامه‌های اصلاحی او حمایت کردند و کمک‌های خود را منوط به همگرایی با این منویات و پیشبرد هرچه سریع‌تر آن‌ها دانستند (گازیوروسکی، ۱۳۷۱، ص ۱۸۱). در سوی دیگر، اگرچه مقامات آمریکا تهدید به قطع کمک‌های آمریکا به ایران نکردند و سیاست پرداخت وام‌ها به تدریج جای کمک‌های اعانه را گرفتند، مصممانه، ولی با ملایمت به شاه فشار آوردند که پایگاه پشتیبانی خود را وسیع‌تر کند و برای جناح مخالف معتدل، روزهایی بگشاید (گازیوروسکی، ۱۳۷۱، صص ۱۷۳-۱۷۴).

نتیجه این گزارش این بود که در شرایط کنونی، برای آمریکا بهتر است به شاه درباره دوستی و حمایت آمریکا اطمینان دهند؛ ولی با نظارت بر خط‌مشی شاه، برخورد با شوروی و حیل‌های آن کشور را به او خاطرنشان سازند تا تبلیغات شوروی را خنثی کنند و درباره مقاصد پنهانی آن‌ها هشدار دهند. توصیه کارگروه، ارزیابی واقع‌بینانه از ناتوانی یا عدم

1. Edward Wills
2. Julius Cecil Holmes

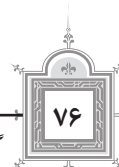
تمایل شاه برای رهبری فرایندی بود که در حفظ منافع آمریکا حیاتی محسوب می‌شد؛ چراکه در بهترین حالت شاه تنها تحت‌فشار به اصلاحات سریع و اساسی تن خواهد داد (Department of State, "Central files", 611.88/10-1867). در همین راستا بود که درخواست شد کمک‌های متناسب اقتصادی و البته نظامی ادامه یابد و در چارچوب تغییراتی در مکانیسم امنیتی متقابل، تأخیرها و تناقض‌هایی که در برنامه کمک آمریکا به ایران باعث تخریب و تحریک روحیه شاه می‌شود، کاهش یابد (شهبازی، ۱۳۷۴، ص ۳۰۴). پیشنهاد کوتا‌مدت کارگروه به‌کندی در این زمینه، ترکیبی از توصیه، فشار و کمک به دولت بود. اجرای چنین برنامه‌هایی مستلزم ظرفیتی بی‌حد و حصر از سوی سفیر آمریکا در حفظ ارتباط شخصی با خود شاه بود. پیشنهاد کارگروه برای شرایط بلندمدت این بود که مقامات آمریکا، رهبران ایران را به اجرای اصلاحات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی تشویق کنند. آن‌ها روش‌های مختلفی را برای اصلاحات ارائه دادند: یکی ایفای نقش بسیار آشکار و فعال شاه در پیشبرد اصلاحات بود. روش‌های دیگری هم بود؛ ولی همه توافق داشتند که برای مهار شوروی، ایران (شاه) باید باثبات باشد و ورود به تغییر در حاکمیت ایران را از دستور کار خارج کردند (Report by Chairman of Iran Task Force, 1961, Vol. 17, p293). حتی کارگروه توصیه کرد رئیس‌جمهور کندی باید شاه را برای شروع اصلاحات داخلی تحت‌فشار قرار دهد و در این امور با دولت وقت همراهی کند.

باوجود گزارش‌های کارگروه و لزوم توجه زیاد به قضیه ایران، وزارت امور خارجه آمریکا این سطح از توجه و خطرناک‌پنداشتن شرایط داخل و خارج از ایران را ضروری نمی‌دید. بااین‌حال، کارگروه، گزارش‌های سفارت آمریکا و وزارت خارجه را «دفاع منفی‌گرایانه» از وضعیت موجود ایران می‌پنداشت؛ که هیچ احساس بحرانی را منتقل نمی‌کنند (Foreign relation of the United States, 1994, p249). وقتی اعتصابات و تظاهرات معلمان و همراهی خیل عظیمی از دانش‌آموزان در اردیبهشت سال ۱۳۴۰ و درگیری آن‌ها با ارتش و نیروهای امنیتی به فروپاشی دولت (شریف‌امامی) ختم شد (عاقلی، ۱۳۷۴، ص ۸۹۰)، این نقطه آغاز همراهی بیشتر وزارت امور خارجه آمریکا با اهداف کارگروه ضربت در ایران شد. بعد از شریف‌امامی، امینی با دید مثبت آمریکا به نخست‌وزیری انتخاب شد. درحقیقت، روی کار آمدن دولت امینی و حمایت اولیه از وی، دستورکار کارگروه ویژه برای دولت کندی بود.

۲.۲. آلترناتیو دولت امینی

برآورد نتایج گزارش کارگروه و سفارت آمریکا در ایران به اعزام آورل هریمن^۱ به تهران منجر شد. او با شاه دیدار کرد و از «خط‌مشی» جدید کارگروه ایران در آمریکا

1. W. Averell Harriman

خبر داد و به شاه توصیه کرد تا اقتصاد ریاضتی را در پیش گیرد و به مردم آزادی بیشتری بدهد (اسکندریان، ۱۴۰۱، ص ۲۳۴). هریمن برای جلوگیری از نفوذ کمونیسم انجام اصلاحاتی در حوزه ارضی را الزامی می‌دانست. اصلاح ساختار کشاورزی در ایران که در دهه بیست شمسی مبتنی بر اصل چهار ترومن آغاز شده بود و در قالب برنامه‌های عمرانی در دولت ایران پیگیری می‌شد، تا روی کارآمدن دولت کندی ادامه یافت. تغییر فضای سیاسی در آمریکا به تدریج موجب تغییر فضای اصلاحی در ایران نیز شد (آبراهامیان، ۱۳۷۷، ص ۵۲۰). بدین منظور، کندی برای اجرای اصلاحات به شاه فشار آورد^۱ و حتی پرداخت کمک اقتصادی به ایران را به ورود لیبرال‌ها به کابینه مشروط کرد و این که شاه برای اجرای اصلاحات ارضی باید گام‌های اساسی بردارد (آبراهامیان، ۱۳۷۷، ص ۵۱۸).

انتخاب اول کارگروه برای این اصلاحات در ایران، علی امینی بود. در نظر کارشناسان کارگروه، امینی رهبری محبوب و کاریزماتیک نبود؛ ولی واقع‌گرا بود و درک خوبی از مشکلات داشت و بیش از حد کار می‌کرد. انتخاب و سفارش امینی به شاه از سوی آمریکا با روابط امینی با مقامات آمریکایی از زمان سفارت در واشنگتن بی‌ارتباط نبود. یکی از نزدیکان دکتر امینی اظهار داشته بود: «کندی با دکتر امینی از نزدیک آشناست و پس از شروع به کار، او را تقویت و حمایت خواهد کرد. هم‌چنین، کندی با تقویت جناح امینی، یعنی جبهه ملی موافقت دارد» (مراسان، ۱۳۷۱، ص ۷). مقبولیت نسبی رهبران جبهه ملی و سهولت ارتباط ایشان با نیروهای آمریکایی، می‌توانست امینی را با به‌عنوان آلترناتیوی برای تعامل مدنظر آمریکا در زمینه اصلاحات به کار گیرد. در طول کار با دولت امینی، کارگروه ضربت دریافت تلاش‌های آمریکا برای تقویت دولت امینی و برنامه‌اش، تاجایی که به شاه مربوط می‌شود، باید خلاف جریان آب باشد (Department of State, 611.88/10-1867 "Central files"). با همین درک از وضعیت بود که کارگروه و دولت آمریکا تحت سیاست جدید تعیین کردند در چشم‌انداز وضعیت ایران، آمریکا به انجام اقدامات جدی برای کمک به امینی در تثبیت اوضاع و سپس ایجاد ترکیب سیاسی جدیدی از طریق برنامه گسترده اصلاحات میانه‌رو ملزم باشد.

مقبولیت جبهه ملی و نزدیکی امینی به آمریکا نیز بدون تهدید نبود؛ چراکه روابط بین شاه و امینی بسیار حساس بود. موضوعی که در این بین پنهان نمی‌ماند، واقعیت وحشت و واهمه شاه از امینی بود. اگر شاه احساس می‌کرد آمریکا از تهدیدی بالقوه علیه او حمایت می‌کند، ممکن بود از هم بپاشد و نظامیان و محافظه‌کاران حریص احتمالاً تلاش می‌کردند تا از هرگونه تنش در روابط بین آمریکا و رژیم سوءاستفاده کنند. در سوی

۱. امینی نیز هم‌راستا با دولت کندی، مستمر از شاه می‌خواست ترس از شوروی را کناری نهد و کمتر به تجهیز ارتش بپردازد و توجه بیشتری به اصلاحات داشته باشد؛ چراکه به هر صورت قدرت ایران با قدرت شوروی اصلاً هم‌خوانی ندارد. ولی شاه مستمر می‌گفت: «یا باید حکومت کم یا باید بروم. امینی پاسخ داد: هر وقت حکومت کنی، خواهی رفت» (Ali Amini, ۱۹۸۱, ۴ Tape).

دیگر، تبلیغات کمونیستی از هر فرصتی برای متقاعد کردن مردم مبنی بر این که حاکمیت ملی به قدرتی خارجی واگذار شده است، استفاده می کرد (Foreign relation of the United States). در بین سیاست گذاران آمریکا نیز در رابطه با دولت امینی اختلاف نظر وجود داشت. جولیوس هولمز سفیر آمریکا بین تشویق امینی به اصلاحات و آرام کردن شاه، متزلزل بود. کارگروه ضربت به تدریج تمایل بیشتری داشت که امینی را تحت فشار بگذارد تا هم اصلاحات را پیش ببرد و هم جبهه شاه را تقویت کند (Summitt, 2004, p565)؛ به عبارت دیگر، بین رویکرد وزارت خارجه آمریکا و سفرای آن در مقابل کارگروه ضربت و شورای امنیت ملی آمریکا در رابطه با نحوه اعمال اصلاحات در ایران اختلاف نظر وجود داشت. این شرایط، هر نوع تعامل یا تقابل با دولت یا دربار را در وضعیت ویژه ای قرار داده بود.

فیلیس تالبوت رئیس کارگروه، ستادی برای رسیدگی به مسائل ایران و به طور خاص، تسریع در کمک به دولت امینی تشکیل داد. او کارگروه را به «گروه هایی برای اقدام» تقسیم کرد تا به سرعت کار و چاره اندیشی شرایط ایران افزوده شود (Foreign relation of the United States, 1994, p246). این ستاد، به دنبال راهی برای فشار بر شاه در اجرای اصلاحات ارضی و احتمالاً یافتن آلترناتیوی برای دستگاه حکومت بود. گزارش ها از وخیم بودن وضعیت سلطنت، در صورت انجام نشدن اصلاحات خبر می داد و در صورت لزوم دولت کندی به دنبال گزینه دیگر، احتمالاً گزینه ملی می رفت؛ ولی اختلافات شاه و امینی، به تضاد بین شاه و جبهه ملی ختم شد (Foreign relation of the United States, 1994, p246)؛ چراکه این طیف سیاسی خواستار لغو قرارداد کنسرسیوم نفت و اتخاذ سیاست عدم تعهد شد. هم چنین، ضعف دولت امینی در عملیاتی کردن مرحله اول اصلاحات ارضی و امتناع آمریکا در پرداخت کمک های مالی آمریکا به کسری بودجه دولت امینی منجر شد. علاوه بر این، کارگروه به تدریج به این نتیجه رسید که عناصر جبهه ملی و طرفداران مصدق از کوچک ترین نشانه ای از عدم رضایت آمریکا از رژیم شاه، برای انجام تلاش های گسترده برای تضعیف و سرنگونی شاه استفاده خواهند کرد. بر این اساس، در بین اعضای کارگروه بین حمایت کامل از امینی یا تقویت پایگاه شاه، کم و بیش اختلاف وجود داشت و آنها به این نتیجه رسیده بودند که «هیچ همبستگی قابل تعریفی بین توسعه اقتصادی و تغییر سیاسی وجود ندارد» (Summitt, 2004, p566). نتایج بررسی ها نشان می داد که کارگروه هیچ نظریه ای برای تغییر سیاسی و اجتماعی در ایران یا جهت گیری ای برای «پارادایم شیفت» ندارد تا بتواند نظریه توسعه را تقویت و تکمیل کند؛ ولی آنها به این نیز اذعان داشتند که دربار پهلوی بیش از آن که در ایجاد اصلاحات توانایی داشته باشد، به «دموکراسی و اصلاحات هدایت شده» تمایل زیادی دارد.

این استدلال‌ها همه به سمت تقویت پایگاه شاه پیش رفت. در این وضعیت شکننده، استفاده از اقدامات قهری مورد تأیید کارگروه نبود. «آنچه مورد تأیید و نیاز است، ترکیبی ماهرانه از ترغیب و تطمیع، دخالت دوره‌ای و گاهی عقب‌نشینی ظاهری و البته صبر است. اختیار عمل باید آمادگی روبه‌رویی با هر مسئله‌ای را داشته باشد؛ ولی خود عمل باید با زیرکی، طراحی [شود] و با انعطاف‌پذیری بالا اجرا شود» (Foreign relation of the United States, 1994, p419). برآورد نهایی کارگروه این بود که: آلترناتیو امینی، دولت بی‌طرف ضعیفی است که احتمالاً نمی‌تواند در برابر فشارهای شوروی مقاومت کند (Summitt, 2004, p563). این وضعیت، نقطه‌امیدی برای شاه ایجاد کرد و در چهارمین سفرش به آمریکا در فروردین ۱۳۴۱، تلاش کرد اعتماد کندی را به‌سوی خود جلب کند و قول داد تمام خواسته‌های کندی را خود او انجام دهد. البته تلاش ضمنی شاه این بود که دولت آمریکا از حمایت دولت امینی دور شود و کمک‌های مالی، فنی و مستشاری را برای ایران استمرار بخشد (مهدوی، ۱۳۸۰، ص ۲۹۷).

۲.۳. کارگروه و انقلاب روستویی

زمانی که شاه در فروردین ۱۳۴۱ در واشنگتن با کندی دیدار کرد، موضوع برنامه سوم توسعه و نیاز به تداوم و تقویت همکاری‌های خارجی آمریکا را مطرح کرد. در همین راستا، کندی یکی از مشاوران خود به نام چستر باولز^۱ را به ایران فرستاد و درباره تداوم کمک‌های آمریکا و حمایت از شاه به او اطمینان داد. این چیزی بود که شاه ایران هر چند وقت یک‌بار به آن نیاز داشت؛ چون تأیید و تأکید آمریکا بر حمایت از شاه در مقابل شوروی^۲ شاه را آرام می‌کرد (یونان و نانز، ۱۳۷۸، ص ۵۲۲).

طی گفت‌وگویی یک‌ساعته، ارسنجانی وزیر کشاورزی و باولز در رابطه با مسئله پیچیده و دشوار اصلاحات ارضی مشورت کردند و در این زمینه و همراهی در حفر چاه‌های آب کشاورزی قول کمک و هم‌اندیشی دادند. این چاه‌ها به عنوان دلیلی بر مزایای اصلاحات ارضی باید در اراضی واگذار شده حفر می‌شدند و حتی برای آن‌ها وامی با شرایط مناسب ارائه می‌شد. اجرای قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۰ دی ۱۳۴۰ به عنوان مرحله اول این اصلاحات شناخته می‌شد (هوگلاند، ۱۳۸۱، ص ۱۰۷). در حالی که شاه مستمر برای دریافت کمک‌های اقتصادی، فنی و البته نظامی پافشاری می‌کرد، کندی و مشاورانش از جمله روستو و باولز در کارگروه ضربت بر اصلاحات و ایجاد فضای باز سیاسی و آزادی‌های مدنی تأکید داشتند. سفر لیندون جانسون، معاون کندی به ایران در شهریور ۱۳۴۱ شاه را تسلیم برنامه‌های آمریکا کرد. جانسون حمایت اقتصادی و سیاسی آمریکا را مشروط به

1. Chester Bowles

۲. یکی از دیپلمات‌های بریتانیایی به نام دزموند هارنی عقیده داشت: «شاه از روس‌ها وحشت داشت و روس‌ها را با هشت فوت قد می‌دید» (Harney, ۱۹۸۵, Tape ۲).

«دموکراتیزه کردن و مدرنیزه کردن» جامعه از طریق دکترین کندی اعلام کرد (واعظی، ۱۳۷۹، ص ۶۹)؛ ولی شاه و دربار پهلوی از انجام رادیکالی برنامه اصلاحات واهمه داشتند.

در مهر سال ۱۳۴۱ رابرت کومر^۱، یکی دیگر از اعضای کارگروه، مقاله‌ای در تحلیل سیاست آمریکا در قبال ایران تهیه کرد با این تیتیر: «ایران فقط آرامش قبل از طوفان را تجربه می‌کند» (Summitt, 2004, p569). او نگران بود که وزارت امور خارجه به اندازه کافی شاه را به سمت اصلاحات سوق نداده است و شکایت داشت که جولیوس هولمز، سفیر آمریکا خیلی «خوش‌بین» است و باید جایگزین شود. او تأکید می‌کرد که نگرانی وزارت امور خارجه آمریکا درباره این که ارتباط آمریکا با اصلاحات در ایران نباید آشکار شود، مسخره است؛ چراکه همه از قبل می‌دانند آمریکایی‌ها در ایران «سر رشته امور را در دست دارند» (Summitt, 2004, p569). بعد از انتشار این مقاله، اعضای کارگروه با کندی جلسه‌ای برگزار کردند و به او گفتند به نظر می‌رسد هولمز در حال «سفیدسازی شرایط ایران» است؛ چراکه شاه بسیاری از اصلاحات امینی را کنار گذاشته است و فقط اصلاحات ارضی را پیش می‌برد؛ انتخابات ایران تقلبی است و توسعه هم متوقف شده است.

عبدالمجید مجیدی، از تکنوکرات‌های سازمان برنامه و بودجه معتقد بود پس از این جریانات، کندی فشار را برای پیشبرد پروژه اصلاحات کامل در ایران افزایش داد و استمرار پرداخت کمک‌های اقتصادی و فنی و ارائه تجهیزات نظامی به ایران را به انجام این اصلاحات منوط کرد (لیلاز، ۱۳۹۲، ص ۶۰)؛ چراکه اصلاحات لیبرالی را بهترین سد حفاظتی و نجات جامعه ایران در برابر انقلابات سرخ (کمونیستی) می‌شناخت. اساساً ایده اصلاحات لیبرالی در ایران، به گونه‌ای تفکیک‌ناپذیر با ضرورت «یافتن راه حل‌های بلندمدت برای مواجهه با خطر بی‌ثباتی و تهدید کمونیسم» در منطقه مرتبط بود. حتی برخی از دانشمندان و سیاسیون آمریکایی اظهار داشتند که برای جلوگیری از پیشرفت کمونیست‌ها، با همراهی و ریزنی همه بازوهای اجرایی آمریکا در ملل مختلف، از جمله بنیادهای اقتصادی، کشورهای جهان سوم را وادار کنند که انقلابات خود را بر مبنای افکار جان لاک^۲ و نه مارکس و کمونیسم، به انجام برسانند (Packenham, 1973, p61). این نظریه شامل تحول در ساختار قدرت سیاسی نمی‌شد؛ چراکه با توجه به این تئوری، دولت می‌بایست از قدرت ساختاری برخوردار می‌بود. البته این با نظریه روستو در رابطه با مراحل رشد اقتصادی تطابق داشت و نظر کارگروه را جلب می‌کرد. طبق این نظریه، برنامه‌های اصلاحی می‌بایست به منزله طرح و سیاست «شاه» نمایانده می‌شدند (احمدیان و بنی‌اشرف، ۱۳۹۴، ص ۱۰۱).

تحلیل گزارش‌ها نشان می‌داد که ناکامی سیاست‌های پیشین در قبال حکومت پهلوی، ضرورت اعمال «اصلاحات از بالا» را با هدف توقف «انقلاب خشونت‌بار از پایین» اجباری

1. Robert Komer

۲. John Locke: او از انقلاب محدود، و تغییر و جایگزینی در بخشی از دولت دفاع می‌کرد، نه کل ساختار جامعه. او به پادشاهی مشروطه معتقد بود. دیدگاه او را نوعی «انقلاب محافظه‌کارانه» می‌شناسند (Packenham, 1973, pp. ۶۰-۶۲).

کرده است. شاه در برابر بقای سلطنتش، ملزم شد که برنامه اصلاحات گسترده‌ای در ایران انجام دهد. این سیاست را «پیشگیری از شعله‌ورتر شدن آتش بیشتر» معرفی کردند (Summitt, 2004, p566). کندی بر این باور بود که پیشرفت در زمینه توسعه اقتصادی و عدالت اجتماعی، بهترین دفاع در برابر نفوذ کمونیسم خواهد بود. در برآورد دولت کندی، تنها راه‌هایی حکومت پهلوی از سقوط محتمل در این زمان «انقلابی کنترل‌شده» از بالا بود (Brew, 2017, p2). بر این اساس، زمینه‌های نظری اصلاحاتی که بعداً انقلاب سفید ایران خوانده شد، وابسته به نظریه روستو^۱ از اعضای کارگروه، و با قیود و استراتژی‌های اعضای دیگر کارگروه بیرون آمد و حتی نحوه تخصیص بودجه و اولویت‌های آن کاملاً با نسخه نظریه روستو صورت‌بندی شد (کاتوزیان، ۱۳۹۳، ص ۲۴۸).

همه این تحریکات کارگروه منجر شد تا «کارشناسان آمریکایی که قبلاً از هاروارد به سازمان برنامه آمده بودند، در این دوره قدرت بیشتری بگیرند و حرف‌هایشان از لحن توصیه خارج شود و رنگ‌وبوی تکلیف در اجرا به‌خود بگیرد» (گودرزی و دیگران، ۱۳۸۱، ص ۳۴۶). شاه که الزام اجرای اصلاحات روستویی کارگروه و توانایی اجرای آن را سخت یا نشدنی می‌یافت، در فرصت‌های مکرر، نفرت خود را از خانواده کندی و درخواست‌های کارگروه پنهان نمی‌کرد. در نتیجه، از یک‌سو با گنجاندن اصلاحات ارضی در برنامه عمرانی توسعه مخالفت می‌ورزید و از سوی دیگر، برای راضی نگه داشتن دولت آمریکا، کمتر از پنج ماه پس از شروع برنامه سوم توسعه، این اصلاحات را تحت عنوان «انقلاب سفید» و به ابتکار خود اعلام کرد! (لیلاز، ۱۳۹۲، صص ۶۰-۶۱)؛ به عبارت دیگر، هیچ‌کدام از موارد و اصول شش‌گانه انقلاب سفید، در برنامه توسعه سوم - که فقط چند ماه از آن می‌گذشت - وارد نشده بود؛ ولی الزام از سوی آمریکا، به اعلام ناگهانی آن از سوی شاه منجر شد. ناگهانی و دستوری بودن انقلاب سفید به نحوی بود که فرمانروایان بعدها اعلام کرد: «با اعلام اصول شش‌گانه انقلاب سفید، برنامه عمرانی سوم سر زارفت» (گودرزی و دیگران، ۱۳۸۱، ص ۲۹۷). کارگروه در برخورد با این وضعیت به فشار محتاطانه اقدام کرد و ارائه بسته و برنامه‌ای عملیاتی را برای درج و افزودن به برنامه سوم توسعه پیشنهاد داد. کمی ۱۵ میلیون دلاری در قالب کمک‌های حمایتی، و ۲۰ میلیون دلار، در قالب وام‌های توسعه‌ای در نظر گرفته شد (Foreign relation of the United States, 1994, p420). نسخه توسعه روستو برای ایران، تا پایان سلطنت محمدرضا شاه با نسخه اقتصادی و سیاست‌های توسعه‌ای سازمان برنامه، در حال تطبیق و چالش بود (هزاهای، ۱۳۸۵، ص ۱۹۳).

در اردیبهشت سال ۱۳۴۲ جولیس هولمز سفیر آمریکا در ایران پیامی به دین راسک^۲، وزیر امور خارجه دولت کندی ارسال کرد و موفقیت‌های انقلاب سفید را که

۱. روستو معتقد بود جوامع سنتی برای تبدیل شدن به جوامع مدرن، باید پنج مرحله رشد اقتصادی را طی کنند. این پنج مرحله به ترتیب عبارت بود از: ۱. وضعیت سنتی؛ ۲. شرایط ماقبل خیز اقتصادی؛ ۳. خیز اقتصادی؛ ۴. مرحله بلوغ؛ ۵. مرحله مصرف انبوه. کشورهای جهان سوم در حرکت خود به سوی توسعه به نیرویی از جنس انقلاب اقتصادی، سیاسی یا اجتماعی که بتواند به بازسازی نهادهای جامعه بپردازد، نیاز دارند؛ تا ساختار لازم برای ارجاع به مرحله خیز را پدیدار سازد (خرم‌شاد و موسی‌زاد، ۱۳۹۶، صص ۱۵۰-۱۵۶).

۲. David Dean Rusk. وزیر امور خارجه آمریکا در دوران کندی و جانسون از سال ۱۹۶۱ تا ۱۹۶۹ بود.

چند ماه بود در ایران به همه‌پرسی گذاشته شده بود، برای منافع آمریکا اساسی و حیاتی خطاب کرد و نوشت که ما نیازمند بهره‌گیری از هر فرصتی با هدف یاری‌کردن و تعقیب برنامه واگذاری اراضی و کمک به بهبود اقتصادی ایران هستیم. این پیام بیان می‌کرد که مردم ایران تصور می‌کنند که آمریکا با استفاده از برنامه‌های کمک خود به ایران، به‌عنوان یک اهرم، می‌تواند دستورهای را به شاه صادر کند. تعبیری که در ایران رایج شده بود این بود که شاه آفریده آمریکا و بریتانیاست و اقدامات اصلاحی منجر به از بین رفتن فساد، برقراری نهادهای دموکراتیک و کاهش نظامی‌گری شاه ... همه‌وهمه باید با کمک آمریکا ایجاد شود. پیام سفیر آمریکا نشان می‌داد که هرگونه شکست در این برنامه، دام‌های زیادی بر سر راه آمریکا قرار خواهد داد. کارگروه با همراهی نیروهای وزارت امور خارجه آمریکا تلاش کرد تا انقلاب سفید را انقلابی ملی و حرکتی ایرانی تبلیغ کند و به نفعی این که آن را حرکتی آمریکایی می‌شناختند پرداخت.

اگر از نظر جامعه‌شناسی تاریخی به تحولات سیاسی ایران از زمان روی کار آمدن کندی نظری بیفکنیم، درمی‌یابیم که هدف واقعی کارگروه توسعه نبوده‌است. در ابتدای امر، اگر الزام از سوی دولت کندی نبود، شاه تمایل و توانی برای اجرایی کردن اصلاحات رادیکالی نداشت. انقلاب سفید، تقلایی تعریف می‌شد برای تقابل با تئوری‌های کمونیستی که ستون سلطنت ایران را بسیار لرزان کرده بودند. سرعت اجرای این انقلاب نیز باعث شده بود تا شرایط اجتماعی و حتی شرایط فرهنگی زمان خود را درک نکرده باشد. غایت ایده اصلاحات از بالای کارگروه ویژه، بر برتری بخشی به جایگاه آمریکا در برابر کمونیسم شوروی طراحی شده بود و صرفاً زمانی اجرایی می‌شد که از بالا به پایین و با آمریت دستگاه حاکمیتی بر مردم ایران امکان اعمال می‌یافت. براین اساس، نظریه‌ای خنثی نبود و دارای جنبه‌های جانب‌دارانه و اهداف سیاسی و اجتماعی بود؛ چراکه با هدف مهار کمونیسم و بازسازی اقتصادی کشورهای جهان سوم در دوران جنگ سرد فراهم شده بود و به ویژگی‌های فرهنگی و اجتماعی کم‌توجه بود (احمدیان و بنی‌اشرف، ۱۳۹۴، صص ۹۹-۱۰۱).

۳. نتیجه‌گیری

داستان روابط آمریکا و ایران در زمان جنگ سرد، ماهیت روابط قدرت را نشان می‌دهد. در طول سال‌های جنگ سرد، کنترل و محدودسازی ارزش‌های کمونیستی در ایران، هدف مستمر دولت‌های مختلف آمریکا بود. این رویکرد در قبال ایران، متأثر از وقایع سیاسی و اجتماعی جامعه ایران و متناسب با گزارش‌های کارشناسان آمریکایی، تعدیل یا تغییر می‌یافت. منابع و شواهد گواهی می‌دهند که آمریکا در رابطه با ارائه حمایت‌های اقتصادی از

ایران، نه هیچ وقت رویکرد یکدستی داشت و نه برنامه یکسانی در ایجاد ثبات برای دستگاه سیاسی پهلوی برای خود متصور بود؛ ولی هدفش تغییر نمی یافت. دولت آیزنهاور و دولت کندی برنامه کمک های خود به ایران را به دیده نوعی اهرم می نگریستند که هم می تواند دستورهایی به شاه صادر کند و هم آرامش سیاسی در ایران برقرار کند.

در دوره دولت جان اف. کندی وضعیت ایران به سمتی پیش می رفت که در جهت دهی برنامه کمک ها نیاز به اصلاح و تغییر جهت کلی احساس می شد؛ تا هماهنگی مؤثرتری بین سازمان های ارائه دهنده کمک و ایران ایجاد شود؛ در همین راستا، کارگروه ضربت ایجاد شد. این کارگروه، حمایت اقتصادی، سیاسی و دستیاری امنیتی آمریکا از حکومت پهلوی را مشروط به «دموکراتیزه کردن و مدرنیزه کردن» ایران اعلام کرد. چنین تعریفی از توسعه و مفاهیمی مانند دموکراسی و مدرنیزاسیون، پیاده سازی زمینه های سرمایه داری آمریکایی و جلوگیری از کمونیستی شدن ایران بود که بر دو پایه استوار بود. الف: اعمال برنامه های نوسازی آمرانه و توسعه روستایی و شهری؛ ب: ثبات دستگاه سیاسی ایران و نگاه داشتن آن در اردوگاه سرمایه داری و غرب. با این حال، تنش های طولانی شدن برنامه های سازمان برنامه برای توسعه که می توانست ثبات سلطنت پهلوی و پایگاه غرب در ایران را تهدید کند، بر نوع حمایت اقتصادی و ماهیت اصلاحات لیبرالی دولت کندی مؤثر بود. زمانی که کارگروه ضربت شرایط حکومت ایران در برابر مخالفان را بحرانی برآورد کرد، شاه را در مسیر انجام اصلاحات فوری قرار داد. ناکارآمدی سازمان برنامه در دهه سی شمسی، ناآرامی فزاینده طبقه شهری، پدیده «کمونیسم هراسی» در دولت های مختلف آمریکا و ضرورت «یافتن راه حل های بلندمدت برای مواجهه با خطر بی ثباتی و تهدید کمونیسم» منجر شد تا ترکیبی از فشار برای اصلاحات، همراهی با جبهه ملی و ارائه کمک های مالی توصیه شود. کاربست «انقلاب کنترل شده» و اصلاحات لیبرالی، در راستای همین اضطراب آمریکا و برای حفظ منافع خود از سوی شورای امنیت و کارگروه ضربت مطرح شد. ولی وزارت امور خارجه آمریکا در این زمینه بسیار محتاط تر بود و در زمینه نحوه اعمال اصلاحات با کارگروه اختلاف نظر داشت. به واقع، اختلاف در تشخیص راه علاج برای شرایط ایران و شیوه برخورد با آن، در میان مقامات مختلف دولت آمریکا رسوخ کرده بود؛ ولی در این بین برای کندی، رویکردی اهمیت داشت که با منافع و خواسته های فوری آمریکا، از جمله تقلیل فوری کمک های خارجی مطابقت داشته باشد. نتایج گزارش های کارگروه در تعامل یا تقابل با دولت و دربار پهلوی نشان می داد که همبستگی روشنی بین تغییر سیاسی و نزدیکی آمریکا به جبهه ملی از یک سو و حفظ منافع آمریکا در ایران در سوی دیگر، متصور نیست و بنابراین، توصیه تقویت پایگاه شاه در دستور کار دولت کندی

قرار گرفت و ایده «اصلاحات برای ایران» را از زاویه دید دستگاه پهلوی در اصلاحات انقلابی و آزادی‌های مدنی برای جامعه ایران تعریف کردند.

منبع

اسناد

مرکز اسناد انقلاب اسلامی (مراسن): شماره‌بازیابی: ۰۱۶۷۱.

منابع اصلی

اسناد نهضت آزادی ایران ۱۳۴۰-۱۳۴۴. (۱۳۶۱). (ج ۲). تهران: چاپخانه رایکا.

روستو، والت ویتمن. (۱۳۸۸). *مراحل رشد اقتصادی*. (مهدی تقوی و شعله باقری، مترجمان). تهران: دانشگاه آزاد اسلامی.

روستو، والت ویتمن. (۱۳۷۴). *نظریه پردازان رشد اقتصادی*. (مرتضی قره‌باغیان، مترجم). تهران: دانشگاه شهید بهشتی.

شهبازی، عبدالله. (۱۳۷۴). *ظهور و سقوط سلطنت پهلوی: جلد دوم: جستارهایی از تاریخ معاصر ایران*. تهران: اطلاعات.

کندی، جان فیتز جرالده. (۱۳۴۲). *استراتژی صلح*. (عبداله گله‌داری، مترجم). تهران: شرکت سهامی افست گودرزی، منوچهر و دیگران. (۱۳۸۱). توسعه در ایران: ۱۳۲۰-۱۳۵۷. تهران: گام.

لاجوردی، حبیب. (۱۳۸۴). *خاطرات عبدالمجید مجیدی، تاریخ شفاهی هاروارد*: مرکز مطالعات خاورمیانه دانشگاه هاروارد.

یوناه، الکساندر؛ نانز، الن. (۱۳۷۸). *تاریخ مستند روابط دوجانبه ایران و ایالات متحده آمریکا*. (سعیده لطفیان و احمد صادقی، مترجمان). تهران: قومس.

تحقیقات جدید

آبراهامیان، یراوند. (۱۳۷۷). *ایران بین دو انقلاب*. (احمد گل‌محمدی و ابراهیم ولیایی، مترجمان). تهران: نی.

اسکندریان، گوهر. (۱۴۰۱). *روابط ایران و آمریکا از ۱۹۴۲-۱۹۶۰*. (گارون سارکیسیان، مترجم). تهران: ثالث.

باقی، عمادالدین. (۱۳۷۰). *بررسی انقلاب ایران*. (ج ۱). قم: تفکر.

بلک، کریستین. (۱۴۰۱). *رویارویی آمریکا و شوروی در ایران ۱۳۲۴-۱۳۴۱*. (نصرالله پورمحمدی املشی، مترجم). تهران: مرکز اسناد انقلاب اسلامی.

- بلیک، کریستین. (۱۳۹۴). *روابط خارجی ایران از ۱۳۲۰ تا ۱۳۴۱*. (علی باقری دولت‌آبادی و حوریه دهقان، مترجمان). یاسوج: مخاطب.
- بور، ویلیام. (۱۴۰۱). *دیپلماسی با صدای بلند: تاریخ شفاهی سیاست خارجه آمریکا در ایران (دوره پهلوی دوم)*. (ج ۱). (گروه مترجمین انتشارات ایران، مترجم). تهران: موسسه انتشاراتی روزنامه ایران.
- بیگدلو، رضا. (۱۳۹۵). *دیپلماسی عمومی آمریکا در ایران در دوره پهلوی دوم*. تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- بیل، جیمز. (۱۳۷۱). *شیر و عقاب*. (فروزنده برلیان (جهانشاهی)، مترجم). تهران: فاخته.
- جعفر شریف‌امامی *بهروایت اسناد ساواک*. (۱۳۸۵). تهران: مرکز بررسی اسناد تاریخی.
- جیروند، عبدالله. (۱۳۶۸). *توسعه اقتصادی*. تهران: مولوی.
- حسینی، سیدمحمد. (۱۳۹۴). *سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا در خلیج فارس: از ترومن تا اوایاما ۱۹۴۵-۲۰۱۲*. تهران: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.
- روبین، باری. (۱۳۶۳). *جنگ قدرت‌ها در ایران*. (محمود مشرقی، مترجم). تهران: آشتیانی.
- سحابی، عزت‌الله. (۱۳۹۹). *با تاریخ در صحنه: گفت‌وگو با مهندس عزت‌الله سحابی*. (حمید بصیرت‌منش، کوشش‌گر). تهران: مؤسسه چاپ و نشر عروج.
- سنجر، ابراهیم. (۱۳۶۸). *نفوذ آمریکا در ایران*. تهران: ابراهیم سنجر.
- سو، آلوین. ی. (۱۳۹۲). *تغییر اجتماعی و توسعه: مروری بر نظریات نو سازی، وابستگی و نظام جهانی*. (محمود حبیبی مظاهری، مترجم). تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- عاقلی، باقر. (۱۳۷۴). *نخست‌وزیران ایران از انقلاب مشروطه تا انقلاب اسلامی*. تهران: جاویدان.
- کاتوزیان، محمدعلی (همایون). (۱۳۹۳). *اقتصاد سیاسی ایران: از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی*. (محمد رضا نفیسی و کامبیز عزیزی، مترجمان). تهران: مرکز.
- گازیوروسکی، مارک. (۱۳۷۱). *سیاست خارجی آمریکا و شاه: بنای دولتی دست‌نشانده در ایران*. (فریدون فاطمی، مترجم). تهران: مرکز.
- لیلاز، سعید. (۱۳۹۲). *موج دوم، تجدد آمرانه در ایران*. تهران: نیلوفر.
- مهدوی، عبدالرضا (هوشنگ). (۱۳۸۰). *سیاست خارجی ایران در دوران پهلوی: ۱۳۰۰-۱۳۵۷*. تهران: پیکان.
- واعظی، حسن. (۱۳۷۹). *ایران و آمریکا: بررسی سیاست‌های آمریکا در ایران*. تهران: سروش (انتشارات صداوسیما).
- همراز، ویدا. (۱۳۸۱). *بررسی اهداف و عملکرد اصل چهار ترومن (هیئت عملیات اقتصادی آمریکا در ایران)*. تهران: وزارت امور خارجه.
- هوگلاند، اریک. (۱۳۸۱). *زمین و انقلاب در ایران ۱۳۴۰-۱۳۶۰*. (فیروزه مهاجر، مترجم). تهران: شیراز.

مقاله

احمدیان، قدرت؛ بنی‌اشرف، سیدامیر حسین. (۱۳۹۴). «ضعف‌های متدولوژیک روستوگرایی در برنامه‌های توسعه پهلوی دوم». فصل‌نامه *رهیافت انقلاب اسلامی*، سال نهم، شماره ۳۱، صص ۸۵-۱۰۴.

بیگدلو، رضا؛ مرسلی، ثریا. (۱۳۹۶). «دیپلماسی عمومی آمریکا در ایران دوره پهلوی (مطالعه موردی: سپاهیان صلح ۱۳۴۱-۱۳۵۵)». *تاریخ‌نامه انقلاب*، سال اول، شماره اول، صص ۶۱-۸۳.

خرم‌شاد، محمدباقر؛ موسی‌نژاد، محمدجواد. (۱۳۹۶). «دولت پهلوی، اصلاحات ارضی و نظریه توسعه روستو». فصل‌نامه *علوم اجتماعی*، سال ۲۴، شماره ۷۶، نوبت بهار، صص ۱۴۵-۱۷۴.

عنبری، موسی؛ طالب، مهدی. (۱۳۸۵). «دلایل ناکامی نظام برنامه‌ریزی توسعه در ایران عصر پهلوی دوم»، *مجله مطالعات جامعه‌شناختی*، شماره ۲۷، صص ۱۸۱-۲۰۴.

مظفری‌نیا، مهدی و دیگران. (۱۳۹۵). «اندیشه‌شناسی سیاسی نظریه مراحل رشد اقتصادی روستو». فصل‌نامه *مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی*، دوره هشتم، ش ۲، نوبت بهار، صص ۱۵۷-۱۷۶.

موسوی جشنی، سیدصدرالدین. (۱۳۹۸). «دکترین کندی از نظریه تا عمل: بررسی پیامدها برای آمریکای لاتین و ایران». *پژوهش‌نامه متین*، سال ۲۱، شماره ۸۴، نوبت پاییز، صص ۴۹-۷۲.

مهام، محمود. (۱۳۹۷). «اصل چهار و تغییر اجتماعی در ایران (معرفی و نقد کتاب بررسی اهداف و عملکرد اصل چهار ترومن)». فصل‌نامه *پژوهش‌های روستایی*، دوره نهم، شماره پیاپی ۳۳، صص ۱۴۸-۱۵۸.

هزاوه‌ای، مرتضی. (۱۳۸۵). «تأثیرپذیری سیاست‌های توسعه در ایران از الگوی مسلط غربی». *دوفصل‌نامه دانش سیاسی*، شماره ۴.

Latin resources

Book

“Ali Amini”. In an interview recorded by Habib Ladjevardi, December 3, 1981, Paris, France, Tape 4, *Iranian Oral History Collection*, Harvard University.

Ashraf, Ahmad, Banuazizi, Ali. (1980). “Policies and Strategies of Land Reforms in Iran”. In: Inayatullah (ed.). *Land reform: Some Asian Experiences*. Kyla Lampur: APDAC.

Department of State. “Central files”. 611.88/10-1867, secret.

Department of State. “NEA/GT I files”. lot 66 d 173, Task force on iran.

Foreign relation of the United States, 1961-1963, Volume XVII, Near East, 1961-1962. (1994). (Nina J. Noring, Editor). United States Government Printing Office Washington. p253.

“Harney, Desmond”. In an interview recorded by Habib Ladjevardi, October 15, 1985,

- London, England, Tape 2, *Iranian Oral History Collection*, Harvard University.
- Packenham, Robert. (1973). *Liberal America and the Third World: Political Development Ideas in Foreign Aid and Social Science*. Princeton University Press.
- Kolko, Gabrail. (1969). *The Roots of American Foreign policy: an Analysis of Power and Purpose*. Boston: Beacon Press.
- "Report by Chairman of Iran Task Force". (1961). *Foreign Relations of the United States*. Vol. 17. Washington D.C.
- Rostow, W. W. (1960). *The Stage of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto*. Cambridge.

Article

- Brew, Gregory. (2017). "What They Need is Management: American NGO the Second Seven Year Plan and Economic Development in Iran, 1954–1963". *The International History Review*, 41(1), pp 1-22.
- Summitt, April R. (2004). "For a White Revolution: John F. Kennedy and the Shah of Iran". *The Middle East Journal*, Vol. 58, No. 4 (Autumn, 2004), pp. 560-575.

English Translation of References

Documents

- "*Asnād-e nahzat-e āzādi-ye Irān 1340-1344*" (Documents of the Freedom Movement 1961 – 1965) (vol. 2). (1361/1982). Tehran: Čāpxāne-ye Rāykā. [In Persian]
- Department of State. "Central files". 611.88/10-1867, secret.
- Department of State. "NEA/GT I files". lot 66 d 173, Task force on iran.
- Markaz-e Asnād-e Enqelāb-e Eslāmi (Marāsān) (Islamic Revolution Documents Center): retrieval no. 01671. [In Persian]

Books

- Abrahamian, Ervand. (1377/1998). "*Irān beyn-e do enqelāb*" (Iran between two revolutions). Translated by Ahmad Golmohammadi & Ebrahim Valilayi. Tehran: Ney. [In Persian]

- Agheli, Bagher. (1374/1995). *“Noxost-vazirān-e Irān az enqelāb-e mašruteh tā enqelāb-e Eslāmi”* (Iran's prime ministers from the constitutional revolution to the Islamic revolution). Tehran: Jāvidān. [In Persian]
- Baghi, Emadeddin. (1370/1991). *“Barresi-ye enqelāb-e Irān”* (A study of the Iranian revolution) (vol. 1). Qom: Tafakkor. [In Persian]
- Bigdelo, Reza. (1395/2016). *“Diplomāsi-ye ‘omumi-ye Āmrikā dar Irān dar dowre-ye Pahlavi-ye dovom”* (American public diplomacy in Iran during the second Pahlavi era). Tehran: Mo’assase-ye Farhangi-Honari va Enteshārāt-e Markaz-e Asnād-e Enqelāb-e Eslāmi (Marāsān) (Islamic Revolution Documents Center). [In Persian]
- Bill, James. (1371/1992). *“Šir va ‘oqāb”* (The lion and the eagle). Translated by Foruzandeh Berelyan (Jahanshahi). Tehran: Fāxteh. [In Persian]
- Blake, Kristin. (1401/2022). *“Ruyāruyi-e Āmrikā va Šoravi dar Irān 1324-1341”* (Confrontation of the United States and the Soviet Union in Iran 1945-1962). Translated by Nasrollah Pourmohammadi Amlashi. Tehran: Markaz-e Asnād-e Enqelāb-e Eslāmi (Marāsān) (Islamic Revolution Documents Center). [In Persian]
- Blake, Kristen. (1394/2015). *“Ravābet-e xāreji-ye Irān az 1320 ta 1341”* (Iran's foreign relations from 1941 to 1962). Translated by Ali Bagheri Dolatabadi & Houriyeh Dehqan. Yāsuj: Moxātab. [In Persian]
- Burr, William. (1401/2022). *“Diplomāsi bā sedā-ye boland: Tārix-e šafāhi-ye siyāsāt-e xāreji-ye Āmrikā dar Irān (Dowreh-ye Pahlavi-ye dovom)”* (Foundation for Iranian studies program of oral history) (vol. 1). Translated by the group of translators of Enteshārāt-e Irān. Tehran: Mo’asseseh-ye Enteshārāti-e Ruznāme-ye Irān. [In Persian]
- Eskandarian, Gohar. (1401/2022). *“Ravābet-e Irān va āmrikā az 1942-1960”* (Iran-USA relations 1942-1960). Translated by Garun Sarkisiyan. Tehran: Sāles. [In Persian]
- Foreign relation of the United States, 1961-1963, Volume XVII, Near East, 1961-1962.* (1994). (Nina J. Noring, Editor). United States Government Printing Office Washington. p253.

- Katouzian, Mohammad Ali (Homayoun). (1393/2014). *“Eqtesād-e siyāsi-ye Irān: Az mašrutīyyat tā pāyān-e selsele-ye Pahlavi”* (The political economy of Iran: From constitutionalism to the end of the Pahlavi dynasty). Translated by Mohammad Reza Nafisi & Kambiz Azizi. Tehran: Markaz. [In Persian]
- Gasiorowski, Mark. (1371/1992). *“Siyāsāt-e xāreji-ye Āmrikā va Šāh: Banā-ye dowlati-ye dast-nešāndeh dar Irān”* (U.S. foreign policy and Shah: Building a client state in Iran). Translated by Fereydoun Fatemi. Tehran: Markaz. [In Persian]
- Goudarzi, Manouchehr et al. (1381/2002). *“Tose’eh dar Irān: 1320-1357”* (Development in Iran: 1941-1978). Tehran: Gām. [In Persian]
- Hamraz, Vida. (1381/2002). *“Barresi-ye ahdāf va ‘amalkard-e asl-e čahārom-e Truman (Hey’at-e ‘amaliyāt-e eqtesādi-ye Āmrikā dar Irān)”* (A study of the aims and performance of the Truman’s point four program (U.S. economic operations mission in Iran)). Tehran: Vezārat-e Omur-e Xārejeh (Ministry of Foreign Affairs). [In Persian]
- Hooglund, Eric. (1381/2002). *“Zamīn va enqelāb dar Irān 1340-1360”* (Land and revolution in Iran 1960-1980). Translated by Firoozeh Mohajer. Tehran: Širāz. [In Persian]
- Hosseini, Seyyed Mohammad. (1394/2015). *“Siyāsāt-e xāreji-ye Eyālāt-e Mottahe-deh-ye Āmrikā dar Xalij-e Fārs: Az Truman tā Obāmā 1945-2012”* (United States foreign policy in the Persian Gulf: From Truman to Obama 1945-2012). Tehran: Pažuhešgāh-e ‘Olum va Farhang-e Eslāmi (Research Institute for Islamic Culture and Thought). [In Persian]
- “Ja’far Šarīf-Emāmi be revāyat-e asnād-e Sāvāk”* (Ja’far Sharif Emami according to SAVAK documents). (1385/2006). Tehran: Markaz-e Barresi-ye Asnād-e Tārixī (The Center of Historical Documents Survey). [In Persian]
- Jirvand, Abdollah. (1368/1989). *“Tose’e-ye eqtesādi”* (Economic development). Tehran: Molavi. [In Persian]
- Kennedy, John Fitzgerald. (1342/1963). *“Esterāteži-ye solh”* (The strategy of peace). Translated by Abdollah Gallehdari. Tehran: Šerkat-e Sahāmi-ye Offset. [In Persian]

- Kolko, Gabrail. (1969). *The Roots of American Foreign policy: an Analysis of Power and Purpose*. Boston: Beacon Press.
- Lajevardi, Habib. (1384/2005). *“Xāterāt-e Abdol-Majid Majidi”* (Memoirs of Abdol-Majid Majidi. Tārix-e Šafāhi-ye Hārvārd: Markaz-e Motāleʿāt-e Xāvar-e Miyāne-ye Dānešgāh-e Hārvārd (Harvard Oral History: Center for Middle Eastern Studies, Harvard University). [In Persian]
- Leilaz, Saeed. (1392/2013). *“Mowj-e dovom, tajaddod-e āmraneh dar Irān”* (The second wave, authoritarian modernity in Iran). Tehran: Nilufar. [In Persian]
- Mahdavi, Abdolreza (Houshang). (1380/2001). *“Siyāsāt-e xāreji-ye Irān dar dōwrān-e Pahlavi: 1300-1357”* (Iran's foreign policy during the Pahlavi era: 1921-1978). Tehran: Peykān. [In Persian]
- Packenham, Robert. (1973). *Liberal America and the Third World: Political Development Ideas in Foreign Aid and Social Science*. Princeton University Press.
- Rostow, W. W. (1960). *The Stage of Economic Growth: A Non-Communist Manifesto*. Cambridge.
- Rostow, Walt Whitman. (1388/2009). *“Marāhel-e rošd-e eqtesādi”* (The stages of economic growth: A non -communist manifesto). Translated by Mehdi Taghavi & Sho'leh Bagheri. Tehran: Dānešgāh-e āzād-e Eslāmi (Islamic Azad University). [In Persian]
- Rostow, Walt Whitman. (1374/1995). *“Nazariye-pardāzān-e rošd-e eqtesādi”* (Theorists of economic growth from David Hume to the present). Translated by Morteza Ghareh-Baghian. Tehran: Dānešgāh-e Šahid Behešti (Shahid Beheshti University). [In Persian]
- Rubin, Barry. (1363/1984). *“Jang-e qodrat-hā dar Irān”* (The great powers in the Middle East 1941-1947: The road to the cold war). Translated by Mahmoud Mashreghi. Tehran: Āštiyāni. [In Persian]
- Sahabi, Ezzatollah. (1399/2020). *“Bā tārix dar sahneh: Goftegu bā Mohandes Ezzatollāh Sāhabi”* (With history on the scene: A dialogue with engineer Ezzatollah Sahabi). Compiled by Hamid Basirat-Manesh. Tehran: Mo'assese-ye Čāp Va Našr-e 'Oruj. [In Persian]

- Sanjar, Ebrahim. (1368/1989). *"Nofuz-e Āmrikā dar Irān"* (American influence in Iran). Tehran: Ebrāhim Sanjar. [In Persian]
- Shahbazi, Abdollah. (1374/1995). *"Zohur va soqut-e saltanat-e pahlavi: Jeld-e dovom: Jostār-hā-yi az tārix-e mo'āser-e Irān"* (The rise and fall of the Pahlavi monarchy: Volume two: Essays on the contemporary history of Iran). Tehran: Ettelā'āt. [In Persian]
- So, Alvin Y. (1392/2013). *"Taqvir-e ejtemā'ee va tose'eh: Moruri bar nazariyāt-e nowsāzi, vābastegi va nezām-e jahāni"* (Social change and development: Modernization, dependency and world -systems theories). Translated by Mahmoud Habibi Mazaheri. Tehran: Pažuheškade-ye Motāle'āt-e Rāhbordi (Research Institute for Strategic Studies) (RISS). [In Persian]
- Vaezi, Hassan. (1379/2000). *"Irān va Āmrikā: Barresi-e siyāsat-hā-ye Āmrikā dar Irān"* (Iran and America: A study of U.S. policies in Iran). Tehran: Soruš (Entešārāt-e sedā va simā). [In Persian]
- Yonah, Alexander; & Nanes, Allan. (1378/1999). *"Tārix-e mostanad-e ravābet-e do-jānebe-ye Irān va Eyālāt-e Mottahede-ye Āmrikā"* (The United States and Iran: A documentary history). Translated by Saeedeh Lotfian & Ahmad Sadeghi. Tehran: Qomes. [In Persian]

Articles

- Ahmadian, Ghodrat; & Bani-Ashraf, Seyyed Amirhossein. (1394/2015). "Za'f-hā-ye metodoložik-e Rostowgarāyi dar barnāme-hā-ye tose'e-ye Pahlavi-ye dovom" (The methodological weaknesses of Rostowism in the second Pahlavi's development programs). *Faslnāme-h-ye Rahyāft-e Enqelāb-e Eslāmi* (The Islamic revolution approach quarterly), 9(31), pp. 85-104. [In Persian]
- Anbari, Mousa; & Taleb, Mehdi. (1385/2006). "Dalāyel-e nākāmi-ye nezām-e barnāmehrizi-ye tose'eh dar Irān-e 'asr-e Pahlavi-ye dovom" (Reasons for the failure of the development planning system in Iran during the second Pahlavi era). *Majalle-ye Motāle'āt-e Jāme'e-Šenāxti* (Sociological Review), issue no. 27, pp. 181-204. [In Persian]

- Ashraf, Ahmad, Banuazizi, Ali. (1980). "Policies and Strategies of Land Reforms in Iran". In: Inayatullah (Ed.). *Land reform: Some Asian Experiences*. Kyala Lumpur: APDAC.
- Bigdelo, Reza; & Morsali, Sorayya. (1396/2017). "Diplomāsi-ye 'omumi-ye Āmrikādar Irān dowreh-ye Pahlavi (Motālē-ye moredi: Sepāhiyān-e solh 1341-1355)" (U.S. Public Diplomacy toward Iran of Pahlavi Era (Case of the Peace Corps 1961-1976)). *Tārix-nāme-ye Enqelāb (Tarikh-name-ye Enghelab)*, 1(1), pp. 61-83. [In Persian]
- Brew, Gregory. (2017). "What They Need is Management: American NGO the Second Seven Year Plan and Economic Development in Iran, 1954-1963". *The International History Review*, 41(1), pp 1-22.
- Hazavehee, Morteza. (1385/2006). "Ta'sir-paziri-ye siyāsāt-hā-ye tose'eh dar Irān az olgu-ye mosallat-e qarbi" (The impact of western development paradigms on development policies in Iran). *Dofaslnāme-ye Dāneš-e Siyāsi* (Journal of Political Knowledge), issue no. 4. [In Persian]
- Khorramshad, Mohammad Bagher; & Mousanejad, Mohammad Javad. (1396/2017). "Dowlat-e Pahlavi, eslāhāt-e arzi va nazariye-ye tose'e-ye Rostow" (Pahlavi government, Land reform and development theory of Rostow). *Faslnāme-ye 'Olum-e Ejtemā'ee* (Social Sciences), year 24, number 76, spring issue, pp. 145-174. [In Persian]
- Maham, Mahmoud. (1397/2018). "Asl-e čahārom va taqyir-e ejtemāee dar Irān (Mo'arrefi va naqd-e ketāb-e barresi-ye ahdāf va 'amalkard-e asl-e čahārom-e Truman)" (Point Four and social changes in Iran (Book review "review objectives and performance Truman's Point Four")). *Faslnāme-ye Pažuheš-hā-ye Rustāyi* (Journal of Rural Research), 9(33), pp. 148-158. [In Persian]
- Mousavi Jashni, Seyyed Sadreddin. (1398/2019). "Doktorin-e Kenedi az nazariyeh tā'amal: Barresi-ye peyāmad-hā barāye Āmrikā-ye Lātin va Irān" (The Kennedy doctrine from theory to practice: A study of its consequences for Latin America and Iran). *Pažuhešnāme-ye Matin* (Matin Research Journal), 21(84), autumn issue, pp. 49-72. [In Persian]

Mozaffarinia, Mehdi et al. (1395/2016). "Andiše-šenāsi-ye siyāsi-ye nazariye-ye marāhel-e rošd-e eqtesādi-ye Rostow" (Political ideonomy of Rostow's stages of economic growth theory). *Faslnāmeḥ-ye Motāle'āt-e Miyān-Rešte-ee dar 'Olum-e Ensāni* (Interdisciplinary Studies in the Humanities), 8(2), spring issue, pp. 157-176. [In Persian]

"Report by Chairman of Iran Task Force". (1961). *Foreign Relations of the United States*. Vol. 17. Washington D.C.

Summitt, April R. (2004). "For a White Revolution: John F. Kennedy and the Shah of Iran". *The Middle East Journal*, Vol. 58, No. 4 (Autumn, 2004), pp. 560-575.

Recordings

"Ali Amini". In an interview recorded by Habib Ladjevardi, December 3, 1981, Paris, France, Tape 4, *Iranian Oral History Collection*, Harvard University.

"Harney, Desmond". In an interview recorded by Habib Ladjevardi, October 15, 1985, London, England, Tape 2, *Iranian Oral History Collection*, Harvard University.

پیوستها

~~SECRET~~

March 14, 1963

NATIONAL SECURITY ACTION MEMORANDUM NO. 228

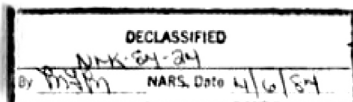
MEMORANDUM FOR SECRETARY OF STATE
SECRETARY OF DEFENSE
ADMINISTRATOR, AGENCY FOR
INTERNATIONAL DEVELOPMENT
DIRECTOR, CENTRAL INTELLIGENCE
AGENCY

SUBJECT: Review of Iranian Situation

While I have approved the recent NSC 1550 determination concerning five year military assistance to Iran, I am concerned over the fulfillment of other aspects of the basic strategy which underlay my earlier approval of this military commitment, i.e. that it was intimately linked to an overall strategy for moving Iran toward more effective solutions to its crucial internal problems.

Therefore, I wish a review of our policy and programs in Iran. It should include: (a) analysis of the results achieved to date under our current policy, including the status of local development efforts and military force reductions; (b) our estimate of the likely course of events in Iran; and (c) recommendations, if any, for adaptation or revision of current strategy and programs in this key country. The following questions suggest the problems which I would like covered:

1. Is the thrust of existing U.S. policy toward Iran still basically valid? Is the strategy which it implies feasible under present circumstances?
2. Since the Shah has apparently committed himself to a politically motivated reform program, should we be doing anything to guide it, if possible, into constructive channels? Would active US assistance to this program further our interests? If not, what should be the US attitude?

~~SECRET~~

پیوست ۱

گزارش اولیه شورای امنیت ملی آمریکا از وضعیت ایران در زمان روی کار آمدن کندی

3. What progress has been achieved during the past year in development of the Third Plan? What is the outlook for its use as the basis of effective development assistance by the U.S. and other donors?

4. What progress has been achieved in strengthening the public and private institutional framework for development in Iran? Are we getting satisfactory movement on integrated planning, establishment of priorities, budgetary controls, tax reforms, and other measures to mobilize Iranian resources for sound development?

5. What is the current and projected pattern of resource allocation among various elements of consumption and investment? Is there a satisfactory relationship between the ordinary budget, including military expenditures, and the development budget? Is the outlook encouraging in this respect?

6. How effectively is the combined use of all our instruments of foreign policy influencing the course of events in Iran? What results can reasonably be predicted from our present effort over the next two to five years?

7. If our existing policy and programs are no longer satisfactory, what changes should be made to produce better results?

I would appreciate a report by the Department of State, in consultation with other appropriate agencies, by 15 April 1963.

/s/ John F. Kennedy

cc:

Mrs. Lincoln
Mr. Bundy
Mr. Komer
Mr. Johnson
NSC Files

~~SECRET~~

ادامه پیوست ۱

سند ادعای حمایت جان اف. کندی از
دولت امینی (مراسن، ۱۶۷۱-۰)

۰۱۶۲۱۰۰۷

ارزیابی : با ۲ اطلاعیه

۲۹/۱۰/۲۸

۷/۱۱۵۰

یکی از نزدیکان دکتر امینی اظهار داشته: کندی با دکتر

امینی از نزدیک آشناست و به از شروع بکار دکتر امینی را تقویت

و حمایت خواهند کرد و نیز گفته شده است که ریاست کندی

در ایران تقویت جناح دکتر امینی و از طرف دیگر حمایت از جبهه

ملی است.

سند ۱۵۵

۱۸۰۵۴ / در

۴ / ۱۱ / ۲۹

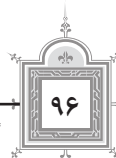
التماس
رئیس هیئت مدیره

دکتر امینی (۱۳۵۸)

۱۵۱

پیوست ۲

سند ادعای حمایت جان اف. کندی از دولت امینی (مراسن، ۰۱۶۷۱)

MODIFICATIONS OF APPROVED IRAN TASK FORCE RECOMMENDATIONS³

Approved Task Force Recommendations 1, 2, 3, 6, and 8

These recommendations should continue as basic policy guidance to the United States Government. These and portions of other recommendations have provided the indispensable basis of our detailed action goals in Iran (See Annex "B") and of the progress made recently toward those goals (See Annex "C").

Approved Task Force Recommendation 4

This recommendation continues to be valid. The actions called for in subsections (a) and (b) have been taken, and the funds reserved under subsection (b) have been absorbed in the latest tranche of United States assistance.

Approved Task Force Recommendation 5

A joint State-Defense working group has studied the problem intensively and has concluded that the deployment of specifically earmarked forces is not feasible unless and until it is decided that Soviet military aggression against Iran is probable in the near future, and then only if other and overriding military requirements do not prevent such a deployment. The working group has also recommended to me that in the light of assurances already made to Iran and in view of certain dangers which further assurances and specific information as to United States military planning would imply, no such fresh assurances or additional information should be supplied to the Government of Iran at present. I have accepted these recommendations.

Approved Task Force Recommendation 7

This recommendation should be amended to include the words "as feasible" between the words "encourage" and "the formation". The immediate situation is such that United States action to stimulate the immediate formation of broadly-based political parties would probably be counterproductive, although we, along with moderate political elements in Iran, recognize the need for action in this direction whenever the situation of the moment will permit it.

پیوست ۳

گزارش کارگروه از اهداف و اقداماتش
در ایران

Approved Task Force Recommendation 9

The purpose of the recommendation has been accomplished, and the problem to which it refers has entered a new phase within the established mechanisms of the United States Government.

In accordance with this recommendation, planned expansion of the Iranian Armed Forces was halted and they have remained at a manpower level of about 200,000. The Military Assistance Steering Group under Mr. Kitchen⁴ is in the final stages of a review and modification of the five year MAP plan for Iran. Their tentative recommendation is that the manpower ceiling should be further reduced to 150,000 during the Fiscal Year 1963-67 planning period, but with the recognition that, in addition to the bare minimum of military requirements, a certain amount of "sophisticated" material will be needed to make up a package sufficiently attractive to the Shah to gain his approval for a cut in forces. The Shah must be persuaded, however, that great danger lies in internal security and special efforts must be made to meet the high priority requirements for economic and social improvement in Iran. Reduction in forces and military budgets would in themselves be politically popular in Iran and constitute a favorable step in the right direction.

Approved Task Force Recommendation 10

The CENTO study is now in its final stages, having gone through the formal planning mechanism of the government. Specific phased recommendations as to actions to further United States interests through CENTO will be forthcoming within a few weeks. Established channels, rather than the Iran Task Force, will be utilized.

Approved Task Force Recommendation 11

This recommendation has been overtaken by and included in broader military and political contingency planning studies which were set in motion by a series of reports to the effect that the USSR might be preparing to launch a military attack on Iran in the near future. A relatively low estimate of probability was later assigned to these reports. Existing approved military planning in Iran covered only United States action against hostile elements other than the Red Army. A study by the Joint Chiefs of Staff on the problems posed by possible United States military action in Iran to counter direct Soviet aggression led to the following conclusions:

1. Commitment of United States forces in sufficient time to counter a Soviet advance into Iran requires use of the only two airborne divi-

ادامه پیوست ۳

گزارش کارگروه از اهداف و اقداماتش
در ایران

3. There are no significant deterrent measures open to the United States at present which would not be counterproductive in terms of our present efforts to reverse the disunifying trends being utilized by the Soviets in their current tactics in Iran.

4. Deterrent measures must in large part be taken if and when our estimate of Soviet intentions and tactics in Iran is revised, or in response to ad hoc Soviet political actions.

5. Should it become necessary to act to deter a Soviet military attack on Iran, a basic decision will be desirable as to whether the United States is willing to go to general war if all else fails in order to protect Iran from Soviet military aggression, and, if not, whether the United States is willing to go to any lengths at possibly high costs to its prestige in an attempt to convey to the USSR an impression that it is so willing. Such a decision should be reached as early as may be feasible in the process of implementing deterrent measures.

Annex C⁵

PROGRESS TOWARD UNITED STATES ACTION GOALS

Pursuant to the Iran Task Force Recommendations approved by the President on May 16, 1961, the following progress has been made as a result of the continual encouragement, support, and pressure exerted by the United States Government through all its various instruments;

1. The Shah has remained confident, pro-Western, and anti-communist, and has withdrawn to an encouraging extent from the exposed political position he has occupied in recent years, and has delegated important powers to his capable Prime Minister. He has constituted the entire Royal Estates as an irrevocable religious trust, the profits of which will be devoted to charity and the financial details of which will be publicized. The Shah has shown interest in a dynamic internal reform program, although his interest in technical military matters is still strong.

ادامه پیوست ۳

گزارش کارگروه از اهداف و اقداماتش
در ایران

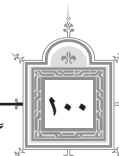
2. Iran has maintained a firm but non-provocative attitude to the USSR, insisting that as a prerequisite to improved relations the USSR cease its massive and abusive propaganda campaign against Iran. Neutralist sentiment remains widespread but apparently is not expanding. Internal security and respect for minority rights remain excellent by Middle Eastern standards. Iran continues to stand by CENTO, despite pressures from the USSR and domestic neutralists; in the Kuwait crisis, on the Shatt-al-Arab, and in the Pakistan-Afghanistan crisis Iran has behaved in a restrained and helpful fashion.

3. The Prime Minister has successfully defended those of his officials, particularly in the Justice Ministry, under attack from rightist forces as being too "moderate". The National Front, however, has refused to respond to the Prime Minister's invitation to cooperate in a reform program. Distribution of Crown Estates land is nearing completion, distribution of public domain land continues, and a new program of model experimental distribution of private estates is under way. The Prime Minister, at great cost to his health, continues personally to solicit the support of all types of non-elite groups through personal contact and radio addresses. A massive adult literacy campaign has been launched. Public trials of high officials accused of corruption in the past have begun, investigations and the preparation of cases against others continue, and high-level corruption has been sharply reduced, all within a pattern of strict legality and the protection of the rights of the individual. A basic civil service reform statute has been drawn up and is under consideration by the Cabinet.

4. Recent agreements by the United States and Germany to provide new loans to the Plan Organization give promise that the essential elements of Iran's Second Plan will be completed. Formulation of a Third Plan to capitalize on major investments made during the Second Plan and to maintain an average 6% growth rate is moving forward rapidly. The IBRD expects to dispatch a team to Iran in January 1962 to prepare a full report on the Third Plan for presentation to potential members of a financing consortium for the Plan. In spite of stiff opposition the Prime Minister has enforced an unpopular stabilization program which includes a sizeable cutback in credit expansion and the prohibition of luxury imports. The shake-out in the economy has been severe but most of the strong enterprises seemed to have survived, the rising cost-of-living has leveled off, and Iran's foreign exchange position is beginning to recover slowly. The Central Bank has begun to exercise increasingly effective control over the banking system, and measures to direct capital to productive investments have been instituted. Public sector expenditures have been held down and a major public buildings program has been eliminated from the current budget. In response to United States prodding, the Prime Minister has given us written assurances that Iran will develop a consolidated budget for the coming year. He has also promised to undertake tax reform measures to improve tax collections

ادامه پیوست ۳

گزارش کارگروه از اهداف و اقداماتش
در ایران

2. Because of limited combat capability of Iranian forces, and the limiting concept of the CENTO alliance, United States commitment with available forces could be successful only against a limited Soviet intervention or limited probing aggression.

3. Owing to inadequacies of road and rail facilities in Iran, a United States force of only two Army divisions and Marine and USAF combat elements can be supported in northern Iran in addition to Iranian forces. By extensive use of United States air transport capabilities about two additional battle groups could be supported. In light of limited Iranian capabilities this force is too small to cope with substantial Soviet aggression.

4. Any chance of success requires immediate authorization to conduct air attacks against air bases in Russia directly supporting operations in Iran. These attacks would employ nuclear or conventional weapons as appropriate to the military situation.

5. Any commitment of United States forces in Iran against overt Soviet involvement must be preceded by a decision to employ whatever degree of force is required to achieve United States objectives in the area and to preserve the integrity of United States forces, to include the use of nuclear weapons or the initiation of general war if the Soviets persist in spite of United States action.

6. It is feasible to conduct military operations in Iran against limited Soviet intervention and probing aggression; it is not feasible to conduct limited war in Iran against substantial and determined Soviet aggression under present conditions and in light of worldwide commitments.

It is the opinion of the Joint Chiefs of Staff that subject to these conclusions, and assuming that the President would declare a state of national emergency and that authorization for the use of nuclear weapons would be given as required to achieve United States objectives in the area, certain measures of limited non-nuclear response could be taken in Iran by United States forces to counter limited Soviet intervention and probing aggression.

Contingency planning for political and political-military measures to deter Soviet military attack, direct or indirect, on Iran is under way through a State-Defense working group. A phased list of possible United States actions and supporting information is in the final stages of a clearance among the agencies and offices involved. This study has involved the following pertinent conclusions:

1. The maintenance of an Iranian will to resist is an indispensable element in deterring Soviet attack.

ادامه پیوست ۳

گزارش کارگروه از اهداف و اقداماتش
در ایران

SUBJECT

Report of the Military Assistance Steering Group

Pursuant to the directive issued by you jointly,¹ an inter-agency Military Assistance Steering Group has considered the principal military, political and economic issues bearing on the utilization of military aid for achieving U.S. objectives in six countries which are major recipients of U.S. Military Assistance. We have sought to determine whether there are feasible alternative methods which, if pursued over the long-run, might accomplish more satisfactorily U.S. objectives and which, in particular, would facilitate a more complementary programming of U.S. economic and military assistance. Our report, designed to establish policy guidelines for military assistance planning, is attached for your consideration. (Tab A)²

The essence of our conclusions is that, although sufficient military strength must be maintained in these countries to help deter local aggression and to assure internal security, the main thrust of U.S. aid in the next decade should be directed toward repelling the more likely Soviet threat of indirect aggression by furthering economic development and nation-building. Because U.S. and local resources are limited, a redirection of our assistance programs is required which will involve shifting gradually increasing proportions of aid from military to economic programs, a stretch-out of force modernization, and avoidance of the introduction of advanced and sophisticated materiel into countries whose financial, manpower and skills resources are inadequate. While it is clearly recognized that such a program will introduce difficult problems of turn-

ادامه پیوست ۳

گزارش کارگروه از اهداف و اقداماتش
در ایران

